

บทที่ 3

กฎหมายและหลักเกณฑ์ปฏิบัติงานของสถาปนิกในงานก่อสร้าง

จากการศึกษา ในบทที่ 2 พบว่า สถาปนิกที่มีความสำคัญต่องานก่อสร้าง และมีหน้าที่และความรับผิดชอบทางกฎหมายมีด้วยกัน 3 บทบาท คือ สถาปนิกผู้ออกแบบ, สถาปนิกผู้ควบคุมงาน และสถาปนิกผู้ดำเนินการ จึงได้ทำการศึกษาดังหน้าของสถาปนิกในงานก่อสร้างใน 3 บทบาท ดังนี้

- หน้าที่ และความรับผิดชอบของสถาปนิกผู้ออกแบบ
- หน้าที่ และความรับผิดชอบของสถาปนิกสถาปนิกผู้ควบคุมงาน
- หน้าที่ และความรับผิดชอบของสถาปนิกผู้ดำเนินการ

โดยทำการศึกษากฎหมายและหลักเกณฑ์ปฏิบัติงานของสถาปนิกในงานก่อสร้างจาก

- 3.1 กฎหมายควบคุมอาคาร
- 3.2 กฎหมายวิชาชีพ
- 3.3 หลักปฏิบัติทางวิชาชีพ

3.1 กฎหมายควบคุมอาคาร

ในกฎหมายควบคุมอาคารได้มีการออกพระราชบัญญัติ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร รวมทั้งกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคารอยู่หลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับสถาปนิกผู้ออกแบบ สถาปนิกผู้ควบคุมงาน และสถาปนิกผู้ดำเนินการ^{***} ในการก่อสร้าง ตั้งแต่ข้อปฏิบัติต่างๆ ในการดำเนินการก่อสร้าง ความรับผิดชอบทางกฎหมาย รวมทั้งหลักเกณฑ์ (Criteria) ที่ใช้ในการกำหนดสาระของกฎหมาย ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

▪ ข้อกฎหมาย มาจาก

1. พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543
2. ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2544
3. กฎกระทรวง (พ.ศ. 2498) ออกตามความใน พ.ร.บ. ควบคุมการก่อสร้างอาคาร พ.ศ. 2479
4. กฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2526) ออกตามความใน พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522
5. กฎกระทรวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2528) ออกตามความใน พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522
6. กฎกระทรวง ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2528) ออกตามความใน พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522
7. กฎกระทรวง ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2528) ออกตามความใน พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

▪ หลักเกณฑ์ (Criteria) ที่ใช้ในการกำหนดสาระของกฎหมาย มาจาก

1. หัวใจของกฎหมายควบคุมอาคาร
2. หลักในการออกกฎหมายด้านทรัพยากรกายภาพ และการก่อสร้าง
3. ประเด็นควบคุมในกฎกระทรวงที่มีในปัจจุบัน

***

เนื่องจากกฎหมายควบคุมอาคารมิได้มีข้อกฎหมายของสถาปนิกผู้ดำเนินการโดยตรง ดังนั้น ในการศึกษา กฎหมายควบคุมอาคารที่เกี่ยวข้องกับสถาปนิกผู้ดำเนินการ จึงได้รวบรวมจากข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ดำเนินการ ซึ่งจะได้นำ มาสรุปเป็นหน้าที่ และความรับผิดชอบของสถาปนิกผู้ดำเนินการ เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ต่อไป

▪ **ข้อกำหนดของกฎหมายควบคุมอาคาร มีดังนี้**

1 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543¹³

หมวด 3 การก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย และใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคาร

มาตรา 21 ผู้ใดจะก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเคลื่อนย้ายอาคารต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นและดำเนินการตามมาตรา 39 ทวิ

มาตรา 21 ทวิ การก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเคลื่อนย้ายอาคารชนิดหรือประเภทที่กฎกระทรวงกำหนดให้มีการตรวจสอบงานออกแบบและคำนวณส่วนต่างๆ ของโครงสร้างอาคาร ผู้ขอรับใบอนุญาตหรือผู้แจ้งตามมาตรา 39 ทวิ ต้องจัดให้มีการตรวจสอบงานออกแบบและคำนวณดังกล่าวตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 22 ผู้ใดจะรื้อถอนอาคารดังต่อไปนี้ ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นและดำเนินการตามมาตรา 39 ทวิ

- (1) อาคารที่มีส่วนสูงเกินสิบห้าเมตร ซึ่งอยู่ห่างจากอาคารอื่น หรือที่สาธารณะน้อยกว่าความสูงของอาคาร
- (2) อาคารที่อยู่ห่างจากอาคารอื่น หรือที่สาธารณะน้อยกว่าสองเมตร

มาตรา 26 ในกรณีที่มีการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารที่ขออนุญาตนั้นมีลักษณะ หรืออยู่ในประเภทที่ได้กำหนดเป็นวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพวิศวกรรม หรือเป็นวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพสถาปัตยกรรม *ถ้าวิศวกรหรือสถาปนิกผู้รับผิดชอบในการนั้นตามทีระบุไว้ในคำขอมิได้เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมหรือวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตามกฎหมายดังกล่าว แล้วแต่กรณี ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นปฏิเสธไม่รับพิจารณาคำขอนั้น*

มาตรา 28 ทวิ ในกรณีที่แบบแปลน รายการประกอบแบบแปลน และรายละเอียดด้านสถาปัตยกรรมของอาคารซึ่งไม่เป็นอาคารประเภทควบคุมการใช้ที่ได้ยื่นมาพร้อมกับคำขอรับใบอนุญาตกระทำโดยผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยสถาปนิก ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นตรวจพิจารณาแต่เฉพาะในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับรายละเอียดด้านสถาปัตยกรรมส่วนภายในอาคาร เว้นแต่ทางหนีไฟและบันไดหนีไฟ

มาตรา 29 เมื่อได้รับใบอนุญาตแล้ว ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตมีหนังสือแจ้งชื่อผู้ควบคุมงาน กับวันเริ่มต้นและวันสิ้นสุดการดำเนินการตามที่ได้รับใบอนุญาตให้

¹³ สถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์, สมาคม, กฎหมายอาคาร: อาษา /2538 (กรุงเทพฯ: เมฆา-เพรส, 2538).

เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบพร้อมทั้งแนบหนังสือแสดงความยินยอมของผู้ควบคุมงานมาด้วย

ผู้ควบคุมงานจะเป็นบุคคลใดหรือเป็นเจ้าของอาคารก็ได้ เว้นแต่จะเป็นการต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพวิศวกรรมหรือกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพสถาปัตยกรรม

มาตรา 30 ถ้าผู้ได้รับใบอนุญาตจะบอกเลิกตัวผู้ควบคุมงานที่ได้แจ้งชื่อไว้หรือผู้ควบคุมงานจะบอกเลิกการเป็นผู้ควบคุมงาน ให้มีหนังสือแจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบ แต่ทั้งนี้ไม่เป็นการกระทบถึงสิทธิและหน้าที่ทางแพ่งระหว่างผู้ได้รับใบอนุญาตกับผู้ควบคุมงานนั้น

ในกรณีที่มีการบอกเลิกตามวรรคหนึ่ง ผู้ได้รับใบอนุญาตต้องระงับการดำเนินการตามที่ได้รับอนุญาตไว้ก่อนจนกว่าจะได้มีหนังสือแจ้งชื่อและส่งหนังสือแสดงความยินยอมของผู้ควบคุมงานคนใหม่ให้แก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นแล้ว

มาตรา 31 ห้ามมิให้ผู้ใดจัดให้มีหรือดำเนินการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคาร ให้ผิดไปจากแผนผังบริเวณ แบบแปลน และรายการประกอบแบบแปลนที่ได้รับอนุญาต ตลอดจนวิธีการหรือเงื่อนไขที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดไว้ในใบอนุญาต หรือให้ผิดไปจากที่ได้แจ้งไว้ตามมาตรา 39 ทวิ เว้นแต่

- (1) เจ้าของอาคารนั้นได้ยื่นคำขออนุญาต และได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ให้ทำการแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้
- (2) เจ้าของอาคารนั้นได้แจ้งการแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นรับทราบแล้ว หรือ
- (3) การดำเนินการดังกล่าวไม่ขัดต่อกฎกระทรวง หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องหรือเป็นกรณีตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ให้นำมาตรา 25 หรือ มาตรา 39 ทวิ มาใช้บังคับแก่การดำเนินการตาม (1) หรือ (2) แล้วแต่กรณีโดยอนุโลม

ในกรณีที่มีการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคาร เป็นการฝ่าฝืนความในวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าเป็นการกระทำของผู้ควบคุมงาน เว้นแต่ผู้ควบคุมงานจะพิสูจน์ได้ว่า เป็นการกระทำของผู้อื่นซึ่งผู้ควบคุมงานได้มีหนังสือแจ้งข้อทักท้วงการกระทำดังกล่าวให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารและผู้ดำเนินการทราบแล้ว แต่บุคคลดังกล่าวไม่ยอมปฏิบัติตาม

มาตรา 38 ในระหว่างการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคาร แล้วแต่กรณี ผู้ได้รับใบอนุญาตต้องเก็บใบอนุญาต แผนผังบริเวณ แบบแปลน และรายการประกอบแบบแปลนไว้ในบริเวณที่ได้รับอนุญาตให้กระทำการดังกล่าวหนึ่งชุด และพร้อมที่จะให้นายช่างหรือนายตรวจตรวจดูได้

ให้ผู้ครอบครองอาคารประเภทควบคุมการใช้ แสดงใบรับรองตามมาตรา 32 หรือใบอนุญาตตามมาตรา 33 ไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่าย ณ อาคารนั้น

มาตรา 39 ทวิ ผู้ใดจะก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารโดยไม่ยื่นคำขอรับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นได้โดยการแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น และต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) แจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบตามแบบที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนด พร้อมทั้งแจ้งข้อมูลและยื่นเอกสารดังต่อไปนี้ด้วย

(ก) ชื่อของผู้รับผิดชอบงานออกแบบอาคาร ซึ่งจะต้องเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมประเภทวุฒิสถาปนิกตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพสถาปัตยกรรม และจะต้องไม่เป็นผู้ได้รับการแจ้งเวียนชื่อตามมาตรา 49 ทวิ

(ข) ชื่อของผู้รับผิดชอบงานออกแบบและคำนวณอาคารซึ่งจะต้องเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิศวกรรมควบคุมประเภทวุฒิวิศวกรตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพวิศวกรรม และจะต้องไม่เป็นผู้ได้รับการแจ้งเวียนชื่อตามมาตรา 49 ทวิ

(ค) ชื่อของผู้ควบคุมงานซึ่งจะต้องเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพสถาปัตยกรรม และเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพวิศวกรรม และจะต้องไม่เป็นผู้ได้รับการแจ้งเวียนชื่อตามมาตรา 49 ทวิ

(ง) สำเนาใบอนุญาตของบุคคลตาม (ก) (ข) และ (ค)

(จ) หนังสือรับรองของบุคคลตาม (ก) (ข) และ (ค) ว่าตนเป็นผู้ออกแบบอาคาร เป็นผู้ออกแบบและคำนวณอาคาร หรือจะเป็นผู้ควบคุมงานแล้วแต่กรณี พร้อมทั้งรับรองว่าการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารนั้นถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงและข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องทุกประการ

(ฉ) แผนผังบริเวณ แบบแปลน รายการประกอบแบบแปลนและรายการคำนวณของอาคารที่จะก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายซึ่งมีคำรับรองของบุคคลตาม (ก) และ (ข) ว่าตนเป็นผู้ออกแบบอาคารและเป็นผู้ออกแบบและคำนวณอาคารนั้น

(ช) วันเริ่มต้นและวันสิ้นสุดการดำเนินการดังกล่าว

(2) ชำระค่าธรรมเนียมการตรวจแบบแปลนก่อสร้าง หรือดัดแปลงอาคารในกรณีที่เป็นการแจ้งการก่อสร้างหรือดัดแปลงอาคาร

ถ้าผู้แจ้งได้ดำเนินการตามที่ระบุไว้ในวรรคหนึ่งครบถ้วนแล้ว ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นออกใบรับแจ้งตามแบบที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนด เพื่อเป็นหลักฐานการแจ้ง

ให้แก่ผู้นั้นภายในวันที่ได้รับแจ้ง และให้ผู้แจ้งเริ่มต้นดำเนินการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารตามที่ได้แจ้งไว้ได้ตั้งแต่วันที่ได้รับใบแจ้ง

หมวด 4 อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่น

มาตรา 40 ในกรณีที่มีการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคาร โดยฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจดำเนินการดังนี้

- (1) มีคำสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคาร ผู้ควบคุมงาน ผู้ดำเนินการ ลูกจ้าง หรือบริวารของบุคคลดังกล่าว ระงับการกระทำดังกล่าว
- (2) มีคำสั่งห้ามมิให้บุคคลใดใช้หรือเข้าไปในส่วนใดๆ ของอาคาร หรือบริเวณที่มีการกระทำดังกล่าว และจัดให้มีเครื่องหมายแสดงการห้ามนั้นไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่าย ณ อาคารหรือบริเวณดังกล่าว และ
- (3) พิจารณามีคำสั่งตามมาตรา 41 หรือมาตรา 42 แล้วแต่กรณี ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้มีคำสั่งตาม (1)

มาตรา 42 ถ้าการกระทำตามมาตรา 40 เป็นกรณีที่ไม่สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้องได้ หรือเจ้าของอาคารมิได้ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา 41 ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคาร ผู้ควบคุมงาน หรือผู้ดำเนินการรื้อถอนอาคารนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด แต่ต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวัน โดยให้ดำเนินการรื้อถอนตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 8(11) หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกตามมาตรา 9 หรือมาตรา 10

มาตรา 43 ถ้าไม่มีการรื้อถอนอาคารตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา 42 ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจดังต่อไปนี้

- (1) ยื่นคำขอฝ่ายเดียว โดยทำเป็นคำร้องต่อศาล นับแต่ระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามมาตรา 42 ได้ล่วงพ้นไป ขอให้ศาลมีคำสั่งจับกุมและกักขังบุคคลซึ่งมิได้ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา 42 โดยให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม
- (2) ดำเนินการหรือจัดให้มีการรื้อถอนอาคารดังกล่าวได้เอง โดยจะต้องปิดประกาศกำหนดการรื้อถอนไว้ในบริเวณนั้นแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน และเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคาร ผู้รับผิดชอบงานออกแบบอาคาร ผู้รับผิดชอบงานออกแบบและคำนวณอาคาร ผู้ควบคุมงาน และผู้ดำเนินการจะต้องร่วมกันเสียค่าใช้จ่ายในการนั้น เว้นแต่บุคคลดังกล่าว จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้เป็นผู้กระทำ หรือมีส่วนร่วมในการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย

ในการดำเนินการรื้อถอนอาคารตามวรรคหนึ่ง เมื่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือผู้ซึ่งดำเนินการแทนเจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่พฤติการณ์

แล้ว บุคคลตามวรรคหนึ่งจะเรียกร้องค่าเสียหายจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งดำเนินการแทนเจ้าพนักงานท้องถิ่นไม่ได้

วัตถุประสงค์สร้างที่ถูกรื้อถอนและสิ่งของที่ขนออกจากอาคารส่วนที่มีการรื้อถอนให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจยึดและเก็บรักษาไว้หรือขายและถือเงินไว้แทนได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง และถ้าเจ้าของมิได้เรียกเอาทรัพย์สินหรือเงินนั้นคืนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการรื้อถอน ให้ทรัพย์สินหรือเงินนั้นตกเป็นของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น เพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนอาคารตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 49 ทวิ ในกรณีที่มีการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารโดยฝ่าฝืนบทพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ และเจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ดำเนินการตามมาตรา 40 มาตรา 41 หรือมาตรา 42 แล้วแต่กรณี แต่มิได้มีการปฏิบัติตามคำสั่งเจ้าพนักงานท้องถิ่น และมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้รับผิดชอบงานออกแบบและคำนวณอาคาร หรือผู้รับผิดชอบงานออกแบบอาคาร หรือผู้ควบคุมงาน อาจเป็นผู้กระทำหรือมีส่วนร่วมในการกระทำดังกล่าว ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นแจ้งให้บุคคลเช่นว่านั้นทราบ และให้มีหนังสือแสดงหลักฐานภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งเพื่อพิสูจน์ว่าเป็นการกระทำของผู้อื่น หากไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นการกระทำของผู้อื่น ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นดำเนินการแจ้งชื่อและการกระทำของบุคคลเช่นว่านั้นให้คณะกรรมการควบคุมอาคารทราบและแจ้งให้สภาวิศวกรและสภาสถาปนิกทราบเพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยวิศวกรและกฎหมายว่าด้วยสถาปนิก

หมวด 9 บทกำหนดโทษ

มาตรา 65 ผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 21 มาตรา 22 มาตรา 31 มาตรา 32 มาตรา 33 มาตรา 34 มาตรา 52 วรรคหก มาตรา 57 หรือมาตรา 60 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

นอกจากต้องระวางโทษตามวรรคหนึ่งแล้ว ผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 21 มาตรา 31 มาตรา 32 มาตรา 34 หรือมาตรา 57 ยังต้องระวางโทษปรับอีกวันละไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนหรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา 71 ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 21 มาตรา 22 มาตรา 34 มาตรา 52 วรรคหก มาตรา 57 หรือมาตรา 60 ให้ถือว่า เป็นการกระทำของเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคาร ผู้ดำเนินการ ผู้ควบคุมงานหรือผู้ทุพพลวิสัย ตามมาตรา 52 แล้วแต่กรณี หรือเป็นการกระทำตามคำสั่งของบุคคลดังกล่าว เว้นแต่บุคคลนั้นจะพิสูจน์ได้ว่าเป็นการกระทำของผู้อื่น

มาตรา 73 ในกรณีที่มีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ให้ถือว่า เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรืออาคารที่อยู่ใกล้ชิดหรือติดต่อกับอาคารที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น หรือบุคคลซึ่งความเป็นอยู่หรือการใช้สอยที่ดินหรืออาคารถูกรบกวน

กระเทือนเนื่องจากการกระทำความผิดดังกล่าว เป็นผู้เสียหายตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญา

2 ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2544¹⁴

หมวด 2 หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการอนุญาตการดำเนินการ แจ้งการออกใบรับรองและใบแทน

ข้อ 8 เจ้าของอาคารผู้ใดประสงค์จะก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคาร โดยไม่ยื่นคำขอรับใบอนุญาต ให้ดำเนินการแจ้งต่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ดังต่อไปนี้

- (1) แจ้งให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครทราบ ตามแบบที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนด พร้อมทั้งแจ้งข้อมูลและยื่นเอกสารดังต่อไปนี้ด้วย
  - (ก) ชื่อของผู้รับผิดชอบงานออกแบบอาคาร ซึ่งจะต้องเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมประเภทวุฒิสถาปนิก ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพสถาปัตยกรรม
  - (ข) ชื่อของผู้รับผิดชอบงานออกแบบและคำนวณอาคาร ซึ่งจะต้องเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทวุฒิวิศวกร ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพวิศวกรรม
  - (ค) ชื่อของผู้ควบคุมงาน ซึ่งจะต้องเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพสถาปัตยกรรม และเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพวิศวกรรม
  - (ง) สำเนาใบอนุญาตของบุคคลตาม ก. ข. และ ค.
  - (จ) หนังสือรับรองของบุคคลตาม ก. ข. และ ค. ว่าตนเป็นผู้ออกแบบอาคาร เป็นผู้ออกแบบและคำนวณอาคาร หรือจะเป็นผู้ควบคุมงาน แล้วแต่กรณี ตามแบบที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนด พร้อมทั้งรับรองว่าการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารนั้น ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร กฎกระทรวง และข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครที่ออกตามความในกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร
  - (ฉ) แผนผังบริเวณ แบบแปลน รายการประกอบแบบแปลน รายการคำนวณและรายการคำนวณประกอบของอาคารที่จะก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้าย ซึ่งมีคำรับรองของบุคคลตาม ก. และ ข. ว่าตนเป็นผู้ออกแบบอาคารและเป็นผู้ออกแบบและคำนวณอาคารนั้น

¹⁴ สถาปนิก, สถา. ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2544 (ม.ป.ท., ม.ป.ป.)

(ข) วันเริ่มต้นและวันสิ้นสุดการดำเนินการดังกล่าว

- (2) ถ้าผู้แจ้งได้ดำเนินการตามที่ระบุไว้ใน (1) ครบถ้วน พร้อมชำระค่าธรรมเนียมการตรวจแบบแปลนก่อสร้าง หรือตัดแปลงอาคารแล้ว ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครออกใบรับแจ้งตามแบบที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนด เพื่อเป็นหลักฐานการแจ้งให้แก่ผู้นั้นภายในวันที่ได้รับแจ้ง และให้ผู้แจ้งเริ่มต้นดำเนินการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารตามที่ได้แจ้งไว้ได้ตั้งแต่วันที่ได้รับใบแจ้ง

ข้อ 11 ผู้รับผิดชอบงานออกแบบ หรือผู้รับผิดชอบงานออกแบบและคำนวณต้องลงลายมือชื่อพร้อมกับเขียนชื่อด้วยตัวบรรจงในแผนผังบริเวณ แบบแปลน รายการประกอบแบบแปลน รายการคำนวณและรายการคำนวณประกอบทุกแผ่น และให้ระบุสำนักงานหรือที่อยู่ พร้อมกับคุณสมบัติของผู้รับผิดชอบดังกล่าวไว้ในแผนผังบริเวณ แบบแปลน รายการประกอบแบบแปลน รายการคำนวณและรายการคำนวณประกอบแต่ละชุดด้วย หรืออาจจะใช้สิ่งพิมพ์ สำเนาภาพถ่ายที่ผู้รับผิดชอบงานออกแบบ หรือผู้รับผิดชอบงานออกแบบและคำนวณที่มีลายมือชื่อพร้อมกับเขียนชื่อด้วยตัวบรรจงและระบุรายละเอียดดังกล่าวแทนก็ได้ ในกรณีที่ผู้รับผิดชอบงานออกแบบ หรือผู้รับผิดชอบงานออกแบบและคำนวณ เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมหรือวิศวกรรมควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพสถาปัตยกรรมหรือกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพวิศวกรรม ให้ระบุเลขทะเบียนใบอนุญาตไว้ด้วย

3 กฎกระทรวง (พ.ศ. 2498) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการก่อสร้างอาคาร พ.ศ. 2479¹⁵

หมวด 8 การควบคุมการก่อสร้างอาคาร

ข้อ 67 ในการปลูกสร้างอาคาร ให้ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้แทนควบคุมให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งการอนุญาตและต้องมีนายงานที่มีความสามารถตามสมควรประจำอยู่ตลอดเวลาที่ทำการปลูกสร้าง ถ้านายงานไม่อยู่ต้องตั้งตัวแทนกำกับการไว้ คำสั่งของนายช่าง ซึ่งมอบให้กับนายงานหรือตัวแทนนั้นให้ถือว่าได้ให้ไว้กับผู้รับอนุญาต

ข้อ 68 ถ้านายช่างตรวจพบการปลูกสร้างอาคารผิดจากแผนผัง แบบก่อสร้าง รายการหรือเงื่อนไขตามที่ระบุไว้ในหนังสืออนุญาต ให้ตักเตือนเจ้าของอาคารหรือนายงานควบคุม แล้วรายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ ผู้ว่าราชการจังหวัดจะแจ้งกำหนดเวลาอันสมควรให้เจ้าของอาคารจัดการแก้ไขปลูกสร้างเสียให้ถูกต้อง ซึ่ง

¹⁵ สถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์, สมาคม, กฎหมายอาคาร: อาษา /2538 (กรุงเทพฯ: เมฆา-เพรส, 2538), หน้า 3-

เมื่อพ้นกำหนดเวลาไปแล้ว การแก้ไขยังไม่สำเร็จเรียบร้อย ก็ให้ดำเนินการต่อไปตาม มาตรา 11

4 กฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2526) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522¹⁶

หมวด 1 การก่อสร้างอาคาร

ข้อ 3 ในการปลูกสร้างอาคาร ให้ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้ดำเนินการต้อง ดำเนินการให้เป็นไปตามเงื่อนไขแห่งการอนุญาตและต้องมีผู้ควบคุมงานตามที่ระบุชื่อ ไว้ในใบอนุญาตอยู่ ณ ที่ที่ทำการก่อสร้าง ถ้าผู้ควบคุมงานไม่อยู่ต้องตั้งตัวแทนไว้ ทั้งนี้ ไม่ทำให้ผู้ควบคุมงานหลุดพ้นความรับผิดชอบ การสอบถามข้อเท็จจริงหรือคำสั่งของ นายช่างหรือนายตรวจที่ได้สอบถามหรือสั่งแก่ผู้ควบคุมงานหรือตัวแทนนั้น ให้ถือว่า ได้ สอบถามหรือสั่งแก่ผู้ได้รับอนุญาตหรือผู้ดำเนินการแล้ว

ข้อ 4 ในการก่อสร้างอาคารที่อยู่อาศัยสูงเกินสองชั้น ตึกแถว อาคารพาณิชย์ โรงงาน อาคารสาธารณะหรืออาคารพิเศษก่อนเริ่มลงมือก่อสร้างผู้ดำเนินการต้องติด บ้ายขนาดกว้างไม่น้อยกว่า 0.50 เมตร ยาวไม่น้อยกว่า 1.00 เมตร ในบริเวณที่ได้รับ อนุญาตให้ก่อสร้างอาคาร และสามารถเห็นได้โดยง่ายตลอดเวลาที่ก่อสร้าง โดยแสดง ข้อความดังต่อไปนี้

การก่อสร้างอาคารชนิด.....

จำนวน.....เพื่อใช้เป็น.....

ใบอนุญาตเลขที่..... ลงวันที่.....

กำหนดแล้วเสร็จในวันที่.....

เจ้าของอาคาร.....

ผู้ดำเนินการ.....

ผู้ควบคุมงาน..... เลขทะเบียน ก.ว. ....

ผู้ควบคุมงาน..... เลขทะเบียน ก.ส. ....

ข้อ 5 ในการก่อสร้างอาคารที่ติดต่อกับที่สาธารณะ ผู้ดำเนินการจะก่อสร้างได้ เมื่อจัดให้มีสิ่งป้องกันวัสดุร่วงหล่นที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ชีวิต ร่างกาย หรือ ทรัพย์สินแล้ว

ข้อ 6 ผู้ดำเนินการต้องตรวจสอบและบำรุงรักษาเครื่องมือเครื่องใช้ในการ ก่อสร้างให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมและปลอดภัยกับการใช้งานอยู่เสมอ

ในกรณีที่ผู้ควบคุมงานเห็นว่าเครื่องมือเครื่องใช้หรือวิธีการก่อสร้างที่ใช้ ดำเนินการอยู่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน ผู้ควบคุมงาน

¹⁶ สถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์, สมาคม, กฎหมายอาคาร: อาษา/2538 (กรุงเทพฯ: เมฆา-เพรส, 2538), หน้า

ต้องแจ้งให้ผู้ดำเนินการทราบ เพื่อจัดการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงเครื่องมือเครื่องใช้หรือวิธีการก่อสร้างให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมและปลอดภัย

ข้อ 8 วัสดุที่ใช้ก่อสร้างอาคารเกี่ยวกับการรับน้ำหนัก ความต้านทาน ความคงทน หรือความปลอดภัย ต้องมีลักษณะ หรือคุณสมบัติตามที่กำหนดในแบบแปลน รายการประกอบแบบแปลน และรายการคำนวณที่ได้รับอนุญาต

ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า จะมีการใช้วัสดุที่ไม่ถูกต้องหรือมีลักษณะและคุณสมบัติต่ำกว่าที่กำหนดไว้ ให้ผู้ได้รับใบอนุญาต ผู้ดำเนินการ หรือผู้ควบคุมงาน ส่งวัสดุก่อสร้างในปริมาณที่สมควร และโดยไม่คิดมูลค่าให้นายช่างตรวจสอบต่อไป

ข้อ 11 ในระหว่างการก่อสร้างอาคาร ผู้ดำเนินการต้องตรวจสอบความแข็งแรง และความปลอดภัยของนั่งร้านที่สร้างขึ้นเป็นประจำ โดยบันทึกผลการตรวจสอบและลงลายมือชื่อไว้ทุกเดือน เก็บไว้ ณ สถานที่ก่อสร้าง เพื่อให้นายช่างหรือนายตรวจตรวจดูได้ .....

ข้อ 12 ก่อนเริ่มลงมือก่อสร้างอาคาร ผู้ดำเนินการต้องสำรวจรายละเอียด ตำแหน่ง ความลึก และขนาดของโครงสร้างใต้ดิน ฐานรากอาคารข้างเคียง หรือสิ่งก่อสร้างอื่นๆ เช่น ท่อประปา สายเคเบิล เป็นต้น และวางมาตรการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อป้องกันมิให้เกิดภัยอันตรายต่อสุขภาพ ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน

ข้อ 21 ผู้ดำเนินการต้องจัดให้มีผู้ควบคุมที่มีความชำนาญควบคุมการใช้เครื่องมือกล เครื่องจักร หรือเครื่องจักรกล และต้องตรวจสอบ และบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม และปลอดภัยกับการใช้งานอยู่เสมอ

หมวด 2 การดัดแปลงอาคาร

ข้อ 22 ให้นำหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการก่อสร้างอาคารตามหมวด 1 มาใช้บังคับแก่การดัดแปลงอาคารโดยอนุโลม

หมวด 3 การรื้อถอนอาคาร

ข้อ 23 ผู้ควบคุมงานต้องศึกษารายละเอียดโครงสร้างของอาคารที่จะรื้อถอน รวมทั้งสภาพแวดล้อมด้วยความรอบคอบและต้องควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ดำเนินการให้เป็นไปตามขั้นตอน วิธีการ และมีความปลอดภัยในการรื้อถอนอาคารตามที่ได้รับอนุญาต ถ้าผู้ดำเนินการปฏิบัติไม่ถูกต้องตามขั้นตอน วิธีการหรืออาจก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อสุขภาพ ชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สิน ผู้ควบคุมงานต้องให้ผู้ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องหรือให้มีความปลอดภัย

ข้อ 24 ก่อนรื้อถอนอาคารส่วนใด ผู้ดำเนินการต้องตรวจสอบและหาวิธีป้องกันสิ่งบริการสาธารณะ เช่น ไฟฟ้า โทรศัพท์ ประปา หรือท่อก๊าซ เป็นต้น และส่วนต่างๆ ของอาคารอาจตกลง เพื่อมิให้เกิดภัยอันตรายต่อสุขภาพ ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินในขณะที่รื้อถอนอาคารส่วนนั้น

ข้อ 25 ในระหว่างการรื้อถอนอาคาร ผู้ดำเนินการต้องติดตั้งป้ายเตือนอันตราย และต้องแสดงขอบเขตการรื้อถอนอาคารพร้อมด้วยไฟสัญญาณสีแดงกะพริบ

เดือนอันตรายจำนวนพอสมควรไว้รอบบริเวณที่จะรื้อถอน เพื่อเตือนมิให้บุคคลอื่นซึ่งไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องเข้าไปในบริเวณนั้น และต้องจัดให้มีพนักงานสำหรับห้ามบุคคลซึ่งไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องเข้าไปในบริเวณดังกล่าว รวมทั้งดูแลความเรียบร้อยของป้ายเตือนอันตรายและไฟสัญญาณด้วย

การรื้อถอนอาคาร *ผู้ดำเนินการ* จะกระทำได้เฉพาะในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก ถ้าจะกระทำในเวลาระหว่างที่พระอาทิตย์ตกถึงพระอาทิตย์ขึ้น ต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น และต้องจัดให้มีแสงสว่างเพียงพอด้วย

ข้อ 26 การรื้อถอนอาคารที่ใกล้ หรือติดต่อกับที่สาธารณะ อาคารอื่น หรือที่ดินต่างเจ้าของ หรือผู้ครอบครองน้อยกว่า 2.00 เมตร *ผู้ดำเนินการ* ต้องจัดให้มีสิ่งป้องกันฝุ่นละออง และเศษวัสดุร่วงหล่นที่อาจเป็นภัยอันตรายต่อสุขภาพ ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน

หมวด 4 การเคลื่อนย้ายอาคาร

ข้อ 30 *ผู้ควบคุมงาน* ต้องศึกษารายละเอียดโครงสร้างของอาคารที่จะเคลื่อนย้าย รวมทั้งสภาพแวดล้อมด้วยความรอบคอบและต้องควบคุมการปฏิบัติงานของ *ผู้ดำเนินการ* ให้เป็นไปตามขั้นตอน วิธีการ และมีความมั่นคง แข็งแรง และความปลอดภัยในการเคลื่อนย้ายอาคารตามที่ได้รับอนุญาต ถ้า *ผู้ดำเนินการ* ปฏิบัติไม่ถูกต้องตามขั้นตอน วิธีการหรืออาจก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อสุขภาพ ชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สิน *ผู้ควบคุมงาน* ต้องให้ *ผู้ดำเนินการ* แก้ไขให้ถูกต้องหรือให้มีความปลอดภัย

ข้อ 31 ก่อนเคลื่อนย้ายอาคาร *ผู้ดำเนินการ* ต้องตรวจสอบและหาวิธีป้องกันสิ่งบริการสาธารณะ เช่น ไฟฟ้า โทรศัพท์ ประปา หรือท่อก๊าซ เป็นต้น และส่วนต่างๆ ของอาคารอาจตกหล่น เพื่อมิให้เกิดภัยอันตรายต่อสุขภาพ ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน ในขณะที่รื้อถอนอาคารส่วนนั้น

ข้อ 32 ในระหว่างที่ดำเนินการเกี่ยวกับโครงสร้างของอาคาร เช่น ตัด สกัด รื้อ หรือถอน เป็นต้น เพื่อให้สามารถเคลื่อนย้ายอาคารไปจากที่ตั้งเดิม และในระหว่างที่เชื่อมต่อ หรือติดตั้งโครงสร้างของอาคารที่เคลื่อนย้ายในสถานที่ใหม่ รวมทั้งในระหว่างการเคลื่อนย้ายอาคาร *ผู้ดำเนินการ* ต้องติดตั้งป้ายเตือน พร้อมด้วยไฟสัญญาณสีแดง กระจับเตือนอันตรายไว้รอบบริเวณดังกล่าว โดยมีจำนวนและระยะห่างจากอาคารพอสมควร เพื่อเตือนมิให้บุคคลอื่นซึ่งไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องเข้าไปในบริเวณนั้น และต้องจัดให้มีพนักงานสำหรับห้ามบุคคลซึ่งไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องเข้าไปในบริเวณดังกล่าว รวมทั้งดูแลความเรียบร้อยของป้ายเตือนอันตรายและไฟสัญญาณด้วย

การเคลื่อนย้ายอาคาร *ผู้ดำเนินการ* จะกระทำได้เฉพาะในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก ถ้าจะกระทำในเวลาระหว่างที่พระอาทิตย์ตกถึงพระอาทิตย์ขึ้น ต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น และต้องจัดให้มีแสงสว่างเพียงพอด้วย

ข้อ 33 การเคลื่อนย้ายอาคาร ผู้ดำเนินการจะต้องไม่กระทำการใดๆ อันอาจเป็นภัยอันตรายต่อสุขภาพ ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน

ในกรณีนี้ผู้ดำเนินการได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นให้ติดตั้งกอง หรือเก็บเครื่องมือ เครื่องใช้ วัสดุก่อสร้าง หรือขึ้นส่วนโครงสร้างในที่สาธารณะเป็นการชั่วคราว ผู้ดำเนินการต้องจัดให้มีการป้องกันภัยอันตรายที่อาจเกิดต่อสุขภาพ ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน และติดตั้งไฟให้มีแสงสว่างเพียงพอในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ตกถึงพระอาทิตย์ขึ้นด้วย

5 กฎกระทรวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2528) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522¹⁷

ข้อ 10 ผู้รับผิดชอบงานออกแบบ หรือผู้รับผิดชอบงานออกแบบและคำนวณ ต้องลงลายมือชื่อพร้อมกับเขียนชื่อด้วยตัวบรรจงในแผนผังบริเวณ แบบแปลน รายการประกอบแบบแปลน และรายการคำนวณทุกแผ่น และให้ระบุสำนักงานหรือที่อยู่พร้อมกับคุณสมบัติของผู้รับผิดชอบดังกล่าวไว้ในแผนผังบริเวณ แบบแปลน รายการประกอบแบบแปลน และรายการคำนวณแต่ละชุดด้วย หรือจะใช้สิ่งพิมพ์ สำเนา ภาพถ่ายที่ผู้รับผิดชอบงานออกแบบ หรือผู้รับผิดชอบงานออกแบบและคำนวณได้ลงลายมือชื่อพร้อมกับเขียนชื่อด้วยตัวบรรจง และระบุรายละเอียดดังกล่าวแทนก็ได้

ในกรณีนี้ผู้รับผิดชอบงานออกแบบ หรือผู้รับผิดชอบงานออกแบบและคำนวณ เป็นผู้ได้รับอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม หรือวิศวกรรมควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพสถาปัตยกรรม หรือกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพวิศวกรรม ให้ระบุเลขทะเบียนใบอนุญาตไว้ด้วย

6 กฎกระทรวง ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2528) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522¹⁸

ข้อ 1 การกระทำดังต่อไปนี้ ไม่ถือเป็นการดัดแปลงอาคาร คือ

- (1) การเปลี่ยนโครงสร้างของอาคารโดยใช้วัสดุขนาด จำนวน และชนิดเดียวกับของเดิม เว้นแต่การเปลี่ยนโครงสร้างของอาคารที่เป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก คอนกรีตอัดแรง หรือเหล็กโครงสร้างรูปพรรณ
- (2) การเปลี่ยนแปลงส่วนต่างๆ ของอาคารที่ไม่เป็นโครงสร้างของอาคาร โดยใช้วัสดุชนิดเดียวกับของเดิม หรือวัสดุชนิดอื่น ซึ่งเป็นการเพิ่มน้ำหนักให้แก่โครงสร้างของอาคารเดิมส่วนหนึ่งส่วนใดเกินร้อยละสิบ

¹⁷ สถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์, สมาคม, กฎหมายอาคาร1: อาษา /2538 (กรุงเทพฯ: เมฆา-เพรส, 2538), หน้า 3-65.

¹⁸ สถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์, สมาคม, กฎหมายอาคาร1: อาษา /2538 (กรุงเทพฯ: เมฆา-เพรส, 2538), หน้า 3-69.

- (3) การเปลี่ยนแปลง การต่อเติม การเพิ่ม การลด หรือการขยายซึ่งลักษณะ ขอบเขต แบบ รูปทรง สัดส่วน น้ำหนัก เนื้อที่ของส่วนต่างๆ ของอาคารที่ไม่เป็นโครงสร้างของอาคาร ซึ่งไม่เป็นการเพิ่มน้ำหนักให้แก่โครงสร้างของอาคารส่วนหนึ่งส่วนใดเกินร้อยละสิบ
- (4) การลด หรือการขยายเนื้อที่ของพื้นที่หนึ่งชั้นใด ให้มีเนื้อที่น้อยลง หรือมากขึ้นรวมกันไม่เกินห้าตารางเมตร โดยไม่ลด หรือเพิ่มจำนวนเสา หรือคาน
- (5) การลด หรือการขยายเนื้อที่ของหลังคา ให้มีเนื้อที่มากขึ้นรวมกันไม่เกินห้าตารางเมตร โดยไม่ลดหรือเพิ่มจำนวนเสา หรืออาคาร

ทั้งนี้ การกระทำตามวรรคหนึ่งต้องไม่ขัดต่อกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 8 ข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกตามมาตรา 9 หรือมาตรา 10 หรือประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามมาตรา 13 หรือมาตรา 59 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

ข้อ 2 การรื้อถอนส่วนอื่นของโครงสร้างของอาคารดังต่อไปนี้ ถือเป็นกรรื้อถอนอาคาร คือ

- (1) กั้นสาดคานกรีตเสริมเหล็ก
- (2) ผนัง หรือฝาที่เป็นโครงสร้างของอาคาร หรือผนัง หรือฝ้าคานกรีตเสริมเหล็ก
- (3) บันไดคานกรีตเสริมเหล็ก
- (4) พื้นคานกรีตเสริมเหล็กตั้งแต่พื้นที่ชั้นสองของอาคารขึ้นไป

ในกรณีที่มีการรื้อถอนของโครงสร้างของอาคารตามวรรคหนึ่ง เพื่อกระทำการตามข้อ 1 ในส่วนที่เป็นการดัดแปลงอาคาร มิให้ถือว่าการรื้อถอนนั้นเป็นการรื้อถอนอาคาร

7 กฎกระทรวง ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2528)ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522¹⁹

การก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้าย อาคารให้ผิดไปจากแผนผังบริเวณแบบแปลน และรายการประกอบแบบแปลนที่ได้รับใบอนุญาตตลอดจนวิธีการ หรือเงื่อนไขที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดไว้ในใบอนุญาต ให้กระทำดังต่อไปนี้

- (1) ไม่เป็นการเปลี่ยนแปลง แผนผังบริเวณ เว้นแต่ระยะที่ตั้งของอาคารหรือขอบเขตของที่ดิน หรือขอบเขตที่สาธารณะผิดไปจากแผนผังบริเวณที่ได้รับอนุญาตเกินร้อยละยี่สิบ
- (2) ไม่เป็นการเปลี่ยนแปลง ต่อเติม เพิ่ม ลด หรือขยายซึ่งลักษณะ ขอบเขต แบบ หรือรูปทรงของโครงสร้างของอาคาร เว้นแต่
  - (ก) สัดส่วนโครงสร้างของอาคารจะผิดไปจากแบบแปลน หรือรายการประกอบแบบแปลนที่ได้รับเกินร้อยละห้า หรือ

¹⁹ สถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์, สมาคม, กฎหมายอาคาร: อาษา /2538 (กรุงเทพฯ: เมฆา-เพรส, 2538),

(ข) เมื่อผู้คำนวณแบบแปลน รายการประกอบแบบแปลนและรายการคำนวณตามมาตรา 28 เห็นว่ามีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลง ต่อเติม เพิ่ม ลด หรือขยายโครงสร้างของอาคาร เพื่อความมั่นคงแข็งแรง โดยไม่ทำให้ลักษณะแบบ รูปทรง เนื้อที่ และที่ตั้งของอาคารผิดไปจากแบบที่ได้รับอนุญาต และได้แจ้งให้ผู้ควบคุมงาน และเจ้าของอาคารทราบแล้ว พร้อมทั้งแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบโดยมีเหตุผลแสดง ความจำเป็นพร้อมด้วยแบบแปลน รายการประกอบแบบแปลน และ รายการคำนวณโครงสร้างของอาคารส่วนนั้นแล้ว ทั้งนี้ต้องแจ้งก่อน ใบอนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารสิ้นอายุ

(3) ไม่เป็นการเปลี่ยนแปลง ต่อเติม เพิ่ม ลด หรือขยายซึ่งลักษณะ ขอบเขต แบบ รูปทรง สัดส่วน หรือเนื้อที่ของส่วนต่างๆ ของอาคารที่ไม่เป็นโครงสร้างของอาคาร อันเป็นการเพิ่มน้ำหนักให้แก่โครงสร้างของอาคารส่วนหนึ่งส่วนใดเกินร้อยละสิบ ทั้งนี้กรณีตามวรรคหนึ่งต้องไม่ขัดต่อกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 8 ข้อบัญญัติ ท้องถิ่นที่ออกตามมาตรา 9 หรือ มาตรา 10 หรือประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามมาตรา 13 หรือมาตรา 59 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

จากกฎหมายควบคุมอาคารข้างต้น สามารถสรุปเป็นหน้าที่ และความรับผิดชอบของสถาปนิกที่ ทำหน้าที่เป็นผู้ออกแบบ และผู้ควบคุมงานได้ดังต่อไปนี้

หน้าที่ และความรับผิดชอบของสถาปนิกผู้ออกแบบ

■ ระหว่างการออกแบบ

- ลงนามในใบอนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคาร
- ลงลายมือชื่อในแผนผังบริเวณ แบบแปลน และรายการประกอบแบบแปลน ทุกแผ่น
- ออกแบบอาคาร โดยให้การก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารเป็นไปโดย ถูกต้องตามกฎหมายควบคุมอาคาร

หน้าที่ และความรับผิดชอบของสถาปนิกผู้ควบคุมงาน

■ ระหว่างการออกแบบ

- ลงนามในใบอนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคาร

■ ระหว่างการก่อสร้าง

- ควบคุมให้การดำเนินการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารเป็นไปตาม แผนผังบริเวณ แบบแปลน และรายการประกอบแบบแปลนที่ได้รับอนุญาต
- ควบคุมให้การดำเนินการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารเป็นไปตาม วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต
- อยู่ประจำ ณ ที่ที่ทำการก่อสร้าง หรือตั้งตัวแทนไว้กรณีที่ไม่อยู่

- แจ้งให้ผู้ดำเนินการแก้ไข หรือเปลี่ยนแปลงเครื่องมือเครื่องใช้ หรือวิธีการก่อสร้างให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม และปลอดภัย
- ส่งวัสดุก่อสร้างให้นายช่างตรวจสอบกรณีที่สงสัยว่าจะมีการใช้วัสดุที่ไม่ถูกต้อง หรือมีลักษณะ และคุณสมบัติต่ำกว่าที่กำหนดไว้ในแบบแปลน รายการประกอบแบบแปลน และรายการคำนวณที่ได้รับอนุญาต
- ศึกษารายละเอียดโครงการของอาคารที่จะรื้อถอน หรือเคลื่อนย้าย รวมทั้งสภาพแวดล้อม และควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ดำเนินการให้เป็นไปตามขั้นตอน วิธีการ และมีความปลอดภัยในการรื้อถอน หรือเคลื่อนย้าย และหากเห็นว่าไม่ถูกต้องตามขั้นตอนวิธีการ หรือไม่ปลอดภัย ต้องให้ผู้ดำเนินการแก้ไข

หน้าที่และความรับผิดชอบของสถาปนิกผู้ดำเนินการ

เนื่องจากกฎหมายควบคุมอาคารมิได้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับสถาปนิกผู้ดำเนินการโดยตรง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำข้อกำหนดเกี่ยวกับผู้ดำเนินการ เพื่อนำไปใช้ในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของสถาปนิกผู้ดำเนินการต่อไป

■ ระหว่างการก่อสร้าง

- จัดให้มีสิ่งป้องกันฝุ่นละออง และเศษวัสดุร่วงหล่นที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินระหว่างการก่อสร้าง
- ตรวจสอบและบำรุงรักษาเครื่องมือเครื่องใช้ในการก่อสร้างให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม และปลอดภัยกับการใช้งานอยู่เสมอ
- จัดให้มีผู้ควบคุมที่มีความชำนาญควบคุมการใช้เครื่องมือกล เครื่องจักร หรือเครื่องจักรกล และต้องตรวจสอบ และบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม และปลอดภัยกับการใช้งานอยู่เสมอ
- ตรวจสอบความแข็งแรง และความปลอดภัยของนั่งร้านที่สร้างขึ้นเป็นประจำ
- สำนักรายละเอียด ตำแหน่ง ความลึก และขนาดของโครงสร้างใต้ดิน ฐานรากอาคาร ข้างเคียง หรือสิ่งก่อสร้างอื่นๆ เช่น ท่อประปา สายเคเบิล เป็นต้น และวางมาตรการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อป้องกันมิให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน
- ติดตั้งป้ายเตือน พร้อมด้วยไฟสัญญาณสีแดงกระพริบเตือนอันตรายไว้รอบบริเวณสถานที่ก่อสร้าง และจัดให้มีพนักงานสำหรับห้ามบุคคลซึ่งไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องเข้าไปในบริเวณ รวมทั้งดูแลความเรียบร้อยของป้ายเตือนอันตรายและไฟสัญญาณด้วย

นอกจากนี้ จากกฎกระทรวงฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2528) และฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2528) ออกตามความใน พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 พบว่าหน้าที่ และความรับผิดชอบในการรื้อถอนอาคาร หรือตัดแปลงอาคารยังไม่มี ความชัดเจน ผู้วิจัยจึงจะสัมภาษณ์สถาปนิกกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับประเด็นนี้ต่อไป

▪ หลักเกณฑ์ (Criteria) ที่ใช้ในการกำหนดสาระของกฎหมาย

ในการศึกษาหลักเกณฑ์ (Criteria) ที่ใช้ในการกำหนดสาระของกฎหมายควบคุมอาคาร ต้องทำการศึกษา และวิเคราะห์จากแนวความคิด (Concept) ในการออกกฎหมายต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมมา ดังนี้

หัวใจของกฎหมายควบคุมอาคาร²⁰ คือ

- เพื่อความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน บุคคล และสาธารณะ
- เพื่อป้องกันข้อขัดแย้ง พิพาทระหว่างบุคคลในเรื่องอยู่อาศัย และการประกอบกิจกรรม
- เพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี และเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี
- เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม

หลักในการออกกฎหมายด้านทรัพยากรกายภาพ และการก่อสร้าง²¹ คือ

- เพื่อความมั่นคงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองของประเทศ
- เพื่อความปลอดภัยของประชาชนในชาติ
- เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- เพื่อสุขภาพอนามัย และคุณภาพชีวิตของประชาชน
- เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม
- เพื่อการดำรงรักษา การอนุรักษ์ การทำนุบำรุงศิลปะ และวัฒนธรรมของชาติ

ประเด็นควบคุมในกฎกระทรวงที่มีในปัจจุบัน²² คือ

- เพื่อศิลปะ และวัฒนธรรมของชาติ
- เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย
- เพื่อความปลอดภัยของประชาชนในชาติ
- เพื่อสุขภาพอนามัย และคุณภาพชีวิตของประชาชน

3.2 กฎหมายวิชาชีพ

ในกฎกระทรวง ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2542) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิชาชีพสถาปัตยกรรม พ.ศ. 2508 กำหนดให้สถาปนิกผู้ได้รับใบอนุญาตให้มีสิทธิปฏิบัติวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศไทย สามารถปฏิบัติวิชาชีพได้ตามชนิดงานในวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

²⁰ วีรุฒิ ไชตรีกุล, "ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครและข้อบัญญัติท้องถิ่น" ใน คำบรรยายประกอบการสอนวิชา 2501638 กฎหมายอาคารและสิ่งแวดล้อม, 8 กรกฎาคม 2545 ณ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพฯ.

²¹ ไตรวัฒน์ วิรัชศิริ, "กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบและก่อสร้าง" ใน คำบรรยายประกอบการสอนวิชา 2501638 กฎหมายอาคารและสิ่งแวดล้อม, 29 กรกฎาคม 2545 ณ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพฯ.

²² ไตรวัฒน์ วิรัชศิริ, "การศึกษาเพื่อขยายร่างปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวง" ใน คำบรรยายประกอบการสอนวิชา 2501638 กฎหมายอาคารและสิ่งแวดล้อม, 2 กันยายน 2545 ณ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพฯ.

■ **ข้อกำหนด**

ข้อ 2 ชนิดงานในวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม มีดังต่อไปนี้

- (1) งานออกแบบ หมายถึง การกำหนดรูปแบบสถาปัตยกรรมที่ใช้ในการก่อสร้าง หรือที่เกี่ยวกับการก่อสร้าง รวมทั้งการศึกษา การวางแผน การกำหนดขอบเขต และการพิจารณารูปแบบสถาปัตยกรรม เพื่อการก่อสร้าง หรือที่เกี่ยวกับการก่อสร้าง
- (2) งานอำนวยกาณ์ก่อสร้าง หมายถึง การบริหารจัดการ หรือควบคุมเกี่ยวกับการก่อสร้าง การซ่อมแซม การดัดแปลง การรื้อถอน หรือการเคลื่อนย้ายอาคารให้เป็นไปตามรูปแบบและรายการสถาปัตยกรรม
- (3) งานพิจารณาดูตรวจสอบ หมายถึง การสำรวจ การค้นคว้า การวิเคราะห์ การทดสอบ รวมทั้งการหาข้อมูลและสถิติต่างๆ เพื่อเป็นหลักเกณฑ์ประกอบการตรวจ และวินิจฉัยงานที่เกี่ยวข้องกับงานสถาปัตยกรรม
- (4) งานวางโครงการและงานแผนผังบริเวณ หมายถึง การกำหนดรูปแบบผังของโครงการในงานสถาปัตยกรรม
- (5) งานให้คำปรึกษา หมายถึง การให้ข้อเสนอแนะหรือการตรวจสอบ เพื่อให้คำปรึกษาในงานสถาปัตยกรรมตาม (1) (2) (3) และ (4)

จากการศึกษาข้อกำหนดของกฎหมายวิชาชีพ จะพบว่า สถาปนิกผู้ออกแบบจะเกี่ยวข้องกับงานออกแบบ แต่สถาปนิกผู้ควบคุมงาน และสถาปนิกผู้ดำเนินการเกี่ยวข้องกับทั้งสถาปนิกผู้ควบคุมงาน และสถาปนิกผู้ดำเนินการ โดยมีได้มีการแบ่งแยกออกจากกันอย่างชัดเจน ดังนั้น ในการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของสถาปนิกในงานก่อสร้าง จึงควรคำนึงถึงประเด็นนี้ด้วย

■ **หลักเกณฑ์ (Criteria) ที่ใช้ในการกำหนดสาระของกฎหมาย**

ในการศึกษาหลักเกณฑ์ (Criteria) ที่ใช้ในการกำหนดสาระของกฎหมายวิชาชีพ ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมมาจากวัตถุประสงค์ของการออกกฎหมาย ดังนี้

พ.ร.บ. สถาปนิก พ.ศ. 2543

- เพื่อความเจริญเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- เพื่อผดุงมาตรฐานการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมให้เป็นไปตามหลักวิชาชีพ
- เพื่อแสดงออกถึงศิลปวัฒนธรรมอันดีงามแห่งชาติตามกาลสมัย
- เพื่อส่งเสริมวิทยาการอันเกี่ยวกับวิชาชีพสถาปัตยกรรมให้ก้าวหน้าสืบไป
- เพื่อความมั่นคงแข็งแรง ตลอดจนความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและสาธารณะ (วีรุฒิมิ โอตระกุล, 2545)

จากหลักเกณฑ์ (Criteria)ที่ใช้ในการกำหนดสาระของกฎหมายควบคุมอาคาร และกฎหมายวิชาชีพดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปหลักเกณฑ์ (Criteria) ที่ใช้ในการกำหนดสาระของกฎหมายได้ 7 ประการ ดังนี้

1. ความมั่นคงแข็งแรง ซึ่งเกี่ยวข้องกับความมั่นคงของโครงสร้างและวัสดุ
2. การสถาปัตยกรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความสวยงาม ระยะ / ระดับ / แนว การออกแบบ ทักษะภาพและการบังคับ ความสะดวกสบาย และความปลอดภัยในการทำงาน หรือประโยชน์ใช้สอย
3. การผังเมือง ซึ่งเกี่ยวข้องกับ Zoning
4. สิ่งแวดล้อม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้ที่ดิน น้ำ ลม พลังงาน ฝุ่น ควันพิษ
5. การจราจร ซึ่งเกี่ยวข้องกับทางเข้า-ออก การจราจรขนส่งภายในและภายนอกโครงการ
6. การสาธารณสุข ซึ่งเกี่ยวข้องสุขอนามัย การระบายอากาศ การบำบัดของเสีย ห้องน้ำห้องส้วม
7. การป้องกันอัคคีภัย ซึ่งเกี่ยวข้องกับการควบคุมของแหล่งกำเนิดไฟ การแพร่กระจายไฟ ความทนไฟ การอพยพ ทางเข้า-ออกหนีไฟ และมาตรการดับไฟ

3.3 หลักปฏิบัติทางวิชาชีพ

ในการศึกษาหลักปฏิบัติทางวิชาชีพของสถาปนิกในงานก่อสร้างนั้น จะทำการศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ, เอกสารวิชาชีพ และเอกสารกำหนดขอบเขตหน้าที่ และความรับผิดชอบของสถาปนิกแต่ละบทบาท ดังนี้

3.3.1 หน้าที่ของสถาปนิกผู้ออกแบบ

เนื่องจากการปฏิบัติวิชาชีพที่ผ่านมา ยังไม่มีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพของสถาปนิกที่ชัดเจน (ไตรวัฒน์ วิริยะศิริ, 2544: 19) แต่ได้มีความพยายามของสถาปนิกสยามที่จะกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพสถาปัตยกรรม พ.ศ. 2532 ขึ้น ซึ่งมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานในการให้บริการทางวิชาชีพของสถาปนิกผู้ออกแบบ ดังนี้

เอกสารวิชาชีพ

มาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพสถาปัตยกรรม พ.ศ. 2532

หมวดที่ 2 การบริการขั้นมูลฐาน ในมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพสถาปัตยกรรม พ.ศ. 2532 ที่จัดทำโดยสมาคมสถาปนิกสยามฯ ได้ระบุขั้นตอนการบริการของสถาปนิกออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

▪ ขั้นตอนที่ 1 การวางเค้าโครงการออกแบบและการออกแบบร่างขั้นต้น

สถาปนิกจะศึกษาโครงการตามข้อมูลที่เจ้าของงานมอบให้ และข้อมูลเกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโครงการ จะจัดวางเค้าโครงการออกแบบพร้อมทั้งออกแบบร่างขั้นต้นเพื่อเสนอแก่เจ้าของงาน เอกสารที่สถาปนิกจะต้องเสนอให้เจ้าของงานพิจารณานุมัติตามขั้นตอนนี้ประกอบด้วย

- แบบร่างผังบริเวณแสดงความสัมพันธ์ของอาคาร หรือกลุ่มของอาคารกับบริเวณข้างเคียง
  - แบบร่างตัวอาคารประกอบด้วยแบบแปลนคร่าว ๆ ทุกชั้น รูปตั้งและรูปตัดโดยสังเขป
  - เอกสารที่จำเป็นอื่นๆ เพื่อประกอบการพิจารณา
  - ประมาณการราคาก่อสร้างตามขั้นตอนนี้
- **ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบร่างขั้นสุดท้าย**
- สถาปนิกจะใช้ข้อมูลที่ได้รับอนุมัติจากการออกแบบร่างขั้นต้นตามขั้นตอนที่ 1 เพื่อออกแบบร่างขั้นตอนสุดท้ายเสนอแก่เจ้าของงาน เอกสารที่สถาปนิกจะต้องเสนอให้เจ้าของงานเห็นชอบ และอนุมัติตามขั้นตอนนี้ประกอบด้วย
- แบบร่างผังบริเวณแสดงความสัมพันธ์ของอาคาร หรือกลุ่มของอาคารกับบริเวณข้างเคียง ตลอดจนความสัมพันธ์ของระบบสาธารณูปโภคใกล้เคียงที่จำเป็น
  - แบบร่างตัวอาคาร ประกอบด้วยรายละเอียดของแปลนทุกชั้น รูปตั้ง รูปตัด และแบบอื่นๆที่จำเป็น
  - แบบร่างแสดงระบบวิศวกรรมทุกสาขาที่เกี่ยวข้อง หรือเฉพาะสาขาที่ตกลงกัน
  - รายละเอียดวัสดุและอุปกรณ์ที่จะใช้สำหรับโครงการนี้พอสังเขป
  - เอกสารอื่น ๆ ที่จำเป็น เพื่อประกอบการพิจารณา
  - ประมาณการราคาก่อสร้างตามขั้นตอนที่สอง
- **ขั้นตอนที่ 3 การทำรายละเอียดการก่อสร้าง**
- หลังจากแบบร่างขั้นตอนสุดท้ายได้รับอนุมัติเป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าของงานแล้ว สถาปนิกจะจัดทำรายละเอียดก่อสร้างเพื่อใช้เป็นเอกสารสัญญา และเอกสารขออนุญาต เอกสารที่สถาปนิกจะต้องส่งมอบให้แก่เจ้าของงานตามขั้นตอนนี้ประกอบด้วย
- แบบสถาปัตยกรรมซึ่งประกอบด้วย
    - (1) แบบแสดงผังบริเวณ และระบบสาธารณูปโภคภายนอกอาคาร
    - (2) แบบแสดงแปลนทุกชั้น
    - (3) แบบแสดงรูปทั้ง 4 ด้าน
    - (4) แบบแสดงรูปตัดอย่างน้อย 2 รูป
    - (5) แบบแสดงรายละเอียด และแบบขยายต่าง ๆ ที่จำเป็น
  - แบบวิศวกรรมโครงสร้าง พร้อมรายละเอียด และรายการคำนวณ
  - แบบวิศวกรรมสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือเฉพาะสาขาที่ตกลงกัน พร้อมเอกสารที่จำเป็น
  - รายละเอียดประกอบแบบก่อสร้าง
  - ประมาณการราคากลางค่าก่อสร้าง
- **ขั้นตอนที่ 4 การประกวดราคา**
- สถาปนิกจะให้ความร่วมมือในการก่อสร้างเพื่อให้การก่อสร้างดำเนินไปตามความประสงค์ในการออกแบบ และเอกสารสัญญาดังต่อไปนี้

- จัดทำประมาณราคากลางค่าก่อสร้าง
- จัดเตรียมเอกสารประกวดราคา
- ให้คำแนะนำในการตรวจสอบใบเสนอราคาของผู้รับจ้างก่อสร้าง
- ให้คำแนะนำในการคัดเลือกผู้รับจ้างก่อสร้าง
- จัดเตรียมเอกสารสัญญา

■ ขั้นตอนที่ 5 การก่อสร้าง

สถาปนิกจะให้ความร่วมมือในการก่อสร้าง เพื่อให้การก่อสร้างดำเนินไปตามความประสงค์ในการออกแบบ และเอกสารสัญญาดังต่อไปนี้

- ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างก่อสร้าง ณ สถานที่ก่อสร้างเป็นครั้งคราว และรายงานให้เจ้าของงานทราบในกรณีที่น่าจำเป็น
- ให้คำแนะนำแก่ผู้รับจ้างก่อสร้าง เพื่อให้งานก่อสร้างดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
- ให้คำปรึกษาและแนะนำแก่ผู้ควบคุมงานของเจ้าของงานเพื่อให้งานก่อสร้างดำเนินไปตามความประสงค์ในการออกแบบและเอกสารสัญญา
- ให้รายละเอียดเพิ่มเติมตามความจำเป็น
- ตรวจสอบและอนุมัติแบบใช้งานและวัสดุและอุปกรณ์ตัวอย่างที่ผู้รับจ้างก่อสร้างนำเสนอ

■ ขั้นตอนที่ 6 การส่งมอบเอกสาร

สถาปนิกจะส่งมอบเอกสารตามขั้นตอนที่ 1 และ ขั้นตอนที่ 2 จำนวน 5 ชุด และจะส่งมอบเอกสารตามขั้นตอนที่ 3 จำนวน 10 ชุด ให้แก่เจ้าของงานในกรณีที่เจ้าของงานต้องการเอกสารมากกว่าที่กำหนด สถาปนิกจะเบิกค่าใช้จ่ายในการจัดพิมพ์เอกสารเพิ่มเติมตามค่าใช้จ่ายจริง

เอกสารวิชาการ

จากการศึกษาขอบเขตการปฏิบัติวิชาชีพ (Scope of Practice) ในเอกสารประกอบการอบรมเรื่องการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พบหน้าที่ของสถาปนิกผู้ออกแบบในขอบเขตงานบริการหลักขั้นมูลฐาน (Basic Core Service) ซึ่งประกอบด้วย

■ ขั้นตอนการบริการก่อนการออกแบบ (Predesign Service Stage)

งานบริการช่วงก่อนการออกแบบมีหลากหลาย แตกต่างกันในรายละเอียด โดยขึ้นอยู่กับประเภทของงาน และความต้องการของเจ้าของงาน ในขอบเขตของงานบริการหลักขั้นมูลฐาน งานช่วงนี้เป็นกระบวนการเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางการออกแบบ ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

- ตัวโครงการ : วัตถุประสงค์ เงื่อนไข เวลา งบประมาณ ความต้องการต่างๆ และพื้นที่ใช้สอย เจ้าของงานเป็นผู้จัดเตรียมข้อมูลทั้งหมด

- พื้นที่ / ที่ตั้ง : ขอบเขตที่ดิน ลักษณะทางกายภาพ และคุณสมบัติของดิน
เจ้าของงานเป็นผู้จัดเตรียมข้อมูล
- ข้อกำหนด : กฎหมายเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องด้านต่างๆ ได้แก่ ผังเมือง อาคาร การก่อสร้าง ที่ดิน สิ่งแวดล้อม สถาปนิกเป็นผู้นำเสนอเพื่อพิจารณาร่วมกัน
โดยสถาปนิกรับผิดชอบเฉพาะการจัดหมวดหมู่ และวิเคราะห์ข้อมูลที่จัดเตรียม
โดยฝ่ายต่างๆ ข้างต้น
- **ขั้นตอนการออกแบบร่าง (Preliminary Design Stage: PD)**
เป็นขั้นตอนแรกของช่วงการออกแบบ เพื่อหาข้อสรุปลักษณะสถาปัตยกรรมเบื้องต้น ในแต่ละสาขา โดยการนำข้อสรุปจากงานช่วงก่อนออกแบบ (Predesign Stage) มาเป็นแนวทางการวางแนวความคิดหลักของงานออกแบบ (Design Concept) และพัฒนาขึ้นเป็นแบบร่าง ซึ่งแสดงให้เห็นลักษณะ สัดส่วน ขนาด ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม กลุ่มอาคาร และวัสดุโดยสังเขป รวมไปถึงค่าก่อสร้างเบื้องต้น หรือประมาณการมูลค่าโครงการเบื้องต้น แล้วนำเสนอต่อเจ้าของงาน ทั้งนี้อาจมีการแก้ไขปรับปรุง จนกระทั่งได้ข้อสรุปเป็นแบบร่างสุดท้าย
- **ขั้นตอนการพัฒนางานออกแบบ (Design Development Stage: DD)**
เป็นกระบวนการพัฒนางานออกแบบทางสถาปัตยกรรมในแต่ละสาขา ซึ่งอาจมีการปรับเปลี่ยนงานออกแบบให้สอดคล้องกับข้อมูล และ/หรือ ความต้องการที่เปลี่ยนไปเพื่อนำเสนอต่อเจ้าของงาน จนกระทั่งได้ข้อสรุปเป็นแบบพัฒนาสุดท้าย ประกอบกับการประมาณค่าก่อสร้าง หรือมูลค่าโครงการในขั้นตอนนี้
กรณีงานนี้ไม่มีความซับซ้อนมาก ขั้นตอนการพัฒนางานออกแบบนี้อาจผนวกอยู่กับขั้นตอนการออกแบบร่าง
- **ขั้นตอนการจัดทำเอกสารสำหรับขออนุญาต (Construction Permit Documentations Stage: CP)**
เป็นกระบวนการจัดทำแบบ และเอกสารขออนุญาตสำหรับงานโครงการที่มีชนิดและขนาดภายใต้ข้อกำหนดของกฎหมาย หรือข้อกำหนดขององค์กรท้องถิ่น ให้เจ้าของโครงการทำการยื่นแบบ และเอกสารขออนุญาตของโครงการก่อนดำเนินการจริง โดยมีรายละเอียดของแบบ และเอกสารตามที่กฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ ข้อกำหนดของท้องถิ่น และองค์กรที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้เพื่อการขออนุญาต ซึ่งสถาปนิกจะต้องศึกษา และปฏิบัติตามข้อกำหนดของการอนุญาตอย่างเคร่งครัด
- **ขั้นตอนการจัดทำแบบและเอกสารสำหรับการก่อสร้าง (Construction Documentations Stage: CD)**
กระบวนการสุดท้ายของช่วงการออกแบบ เป็นการจัดทำแบบก่อสร้าง และรายการประกอบแบบก่อสร้าง (Construction Specifications) ของงานทุกสาขาที่เกี่ยวข้องตามความรับผิดชอบหลังจากการจัดทำแบบ และเอกสารเพื่อการขออนุญาตปลูกสร้าง โดยมีข้อมูลรายละเอียดเพิ่มเติมให้เพียงพอสำหรับการก่อสร้างที่มีคุณภาพดี ได้มาตรฐาน และเหมาะสมกับประเภทงานนั้นๆ แบบ และเอกสารสำหรับการ

ก่อสร้างนี้ ต้องสามารถสื่อสารกับบุคลากรฝ่ายต่างๆ ได้ข้อมูลครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ

กรณีที่เป็นงานก่อสร้างในประเทศไทย ให้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักของแบบก่อสร้าง และรายการประกอบแบบก่อสร้าง

■ **ขั้นตอนการบริการช่วงการคัดเลือกผู้ก่อสร้าง (Tender Service Stage)**

เป็นการบริการให้คำปรึกษาด้านเอกสาร ข้อมูล และรายละเอียดที่จำเป็นให้แก่เจ้าของงานเพื่อนำไปประมูล และ/หรือ การคัดเลือกผู้ก่อสร้างที่เหมาะสม

■ **ขั้นตอนการบริการช่วงการก่อสร้าง (Construction Service Stage)**

เป็นการบริการให้คำปรึกษาด้านเอกสารให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ และรายละเอียดของแบบ และรายการประกอบแบบก่อสร้าง ซึ่งถือเป็นความรับผิดชอบของสถาปนิกผู้ออกแบบ อันประกอบด้วย

- การตรวจเยี่ยมสถานที่ก่อสร้างเป็นครั้งคราว เพื่อตรวจดูการก่อสร้างทั่วไป และความก้าวหน้าของงาน
- การให้ข้อมูล และรายละเอียดเพิ่มเติมที่จำเป็น ที่สืบเนื่องจากข้อมูลในแบบ และรายการประกอบแบบก่อสร้าง หรือที่สืบเนื่องจากปัญหาระหว่างการก่อสร้าง
- กรอสมุดวัสดุ และรายการก่อสร้างที่จำเป็น ซึ่งอาจมีผลต่อความงามของงานออกแบบ หรือที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นในการก่อสร้าง

อนึ่ง หากเนื้อหาส่วนใดของงาน เข้าข่ายงานบริการประเภทอื่น ควรแยกงานบริการส่วนนั้นออก ทั้งในแง่ขอบเขตความรับผิดชอบ และค่าบริการวิชาชีพให้เป็นสัดส่วนต่างหากเพิ่มเติมนอกเหนือจากงานบริการหลักขั้นมูลฐาน

เอกสารกำหนดขอบเขตหน้าที่ และความรับผิดชอบของสถาปนิกในบริษัทสถาปนิก

บริษัทสถาปนิกส่วนใหญ่จะมีได้มีเอกสารกำหนดขอบเขตหน้าที่ และความรับผิดชอบของสถาปนิกไว้เป็นหลักปฏิบัติที่ชัดเจน โดยมากจะอ้างอิงจากมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพสถาปัตยกรรม พ.ศ. 2532 ที่จัดทำโดยสมาคมสถาปนิกสยามฯ ดังกล่าวข้างต้น นอกจากนี้ยังขึ้นกับการตกลงกับเจ้าของงานในแต่ละโครงการอีกด้วย ดังนั้น จึงได้ทำการศึกษาจาก Professional Manual ของบริษัทสถาปนิกแห่งหนึ่ง ซึ่งมีรายละเอียดขั้นตอน และขอบเขตของการประสานงานระหว่างการก่อสร้างของสถาปนิกโครงการไว้ ดังนี้

■ **หน้าที่รับผิดชอบโดยตรง**

- ตรวจสอบแบบใช้งานก่อสร้าง (Shop drawing), ตรวจสอบวัสดุ, ตัวอย่างวัสดุ และใบรับประกันคุณภาพต่างๆ
- ให้คำปรึกษา และแก้ไขปัญหาหน้างาน

■ **หน้าที่รับผิดชอบโดยรองลงมา, กำกับดูแล**

- ตรวจสอบรายงานการประชุม และจัดเตรียมรายงานการประชุมเสนอเจ้าของโครงการในกรณีที่ไม่มีผู้บริหารโครงการ
- ตรวจสอบเอกสารคำขอต่างๆ จากผู้รับจ้างเหมา

- ตรวจสอบการขออนุมัติเปลี่ยนแปลงรายการจากผู้รับจ้างเหมา
- ตรวจสอบการเสนอการเพิ่ม - ลด และเปลี่ยนแปลงแก้ไขรายละเอียดการก่อสร้างตามรูปแบบเดิม
- อนุมัติเงินงวดตามผู้รับจ้างเหมาเสนอ
- เข้าร่วมการประชุมการก่อสร้างตามวาระ
- ตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการ ณ SITE โครงการ ตลอดจนเสนอรายงานการตรวจสอบงานก่อสร้าง

3.3.2 หน้าที่ของสถาปนิกผู้ควบคุมงาน

เอกสารวิชาชีพ

จากการศึกษาเอกสารทางวิชาชีพในเบื้องต้น ยังไม่พบหน้าที่ของสถาปนิกของผู้บริหารงานก่อสร้างโดยเฉพาะ มีแต่เพียงเอกสารขอบเขตและหน้าที่การให้บริการวิชาชีพการบริหารงานก่อสร้างของ ว.ส.ท. ซึ่งนำเสนอขอบเขตและหน้าที่ของการให้บริการทางวิชาชีพการบริหารงานก่อสร้าง ซึ่งใกล้เคียงกับที่ผู้วิจัยได้นำเสนอแล้วในบทที่ 2 หน้า 19 ตารางที่ 2.2 แสดงรายละเอียดขอบเขตและหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานก่อสร้าง จะมีความแตกต่างกันบ้างเล็กน้อย (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน ภาคผนวก ค.)

เอกสารวิชาการ

จากการค้นคว้าเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารงานก่อสร้างในเบื้องต้น ยังไม่พบหน้าที่ของสถาปนิกของผู้บริหารงานก่อสร้างโดยเฉพาะ มีเพียงหน้าที่ของผู้ควบคุมงานในเอกสารเกี่ยวกับการบริหารงานก่อสร้าง และเอกสารการขจัดปัญหาข้อโต้แย้งระหว่างผู้ควบคุมงาน กับผู้รับเหมาก่อสร้าง ซึ่งเป็นได้ทั้งสถาปนิก และวิศวกร จึงได้นำมาอ้างอิง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

หน้าที่ของผู้ควบคุมงานก่อสร้าง²³ ได้แก่

- ตรวจสอบดูแลการทำงานของผู้รับเหมาให้เป็นไปตามรูปแบบ, รายการก่อสร้าง และสัญญาทุกประการ
- เป็นผู้ประสานงาน เพื่อขจัดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่างๆ ในงานก่อสร้าง เช่น ระหว่างผู้รับเหมากับเจ้าของโครงการ, ผู้รับเหมากับผู้ออกแบบ, ผู้รับเหมาใหญ่กับผู้รับเหมาย่อย
- ดูแล / แนะนำผู้รับเหมาเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานทั้งส่วนบุคคล และส่วนรวม
- ช่วยเสนอแนะในการแก้ปัญหาทางเทคนิค และวิธีทำงานที่ถูกต้อง เมื่อพบข้อบกพร่อง ต้องรีบแจ้งให้ผู้รับเหมาทราบเพื่อแก้ไขโดยด่วน
- ตรวจสอบผลงานของผู้รับเหมา ก่อนการอนุมัติจ่ายเงินแต่ละงวดงาน
- ตรวจสอบวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้างทั้งคุณภาพ และความถูกต้อง

²³ ประกอบ บำรุงผล, การบริหารและควบคุมงานก่อสร้าง (กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, ม.ป.ป.), หน้า 56.

- ตรวจสอบแผนการทำงานของผู้รับเหมาเป็นระยะๆ เพื่อทราบความก้าวหน้า หรือล่าช้าของงาน
- ทำรายงานการทำงานของผู้รับเหมาเป็นประจำวัน เพื่อเจ้าของโครงการได้ทราบความก้าวหน้าของงานเป็นระยะๆ
- ทำบันทึกปัญหาและอุปสรรคของงาน
- สั่งผู้รับเหมาหยุดงาน หรือแก้ไขงานเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าถ้าทำงานต่อไปจะเกิดความเสียหายต่อโครงการ

หน้าที่ผู้ควบคุมงาน²⁴ ได้แก่

- เป็นตัวแทนของผู้ว่าจ้างในการควบคุมงานก่อสร้างให้เป็นไปตามแบบรูป และบทกำหนด
- ตรวจสอบแผนการทำงานของผู้รับเหมาก่อสร้าง
- ควบคุมการใช้วัสดุให้ตรงกับที่ได้รับอนุมัติ
- ศึกษาแบบให้เข้าใจ ชัดเจน หากมีข้อสงสัยให้สอบถามผู้ออกแบบทันที
- ทำรายงานประจำวัน ประจำสัปดาห์ ประจำเดือน และประจำงวด
- ตรวจสอบ และอนุมัติการเทคอนกรีต
- ตรวจสอบการเก็บตัวอย่างวัสดุเพื่อตรวจสอบคุณภาพ
- จัดทำ Progress Chart
- ตรวจ CPM และเปรียบเทียบกับความคืบหน้าของงานจริงๆ
- สรุปผลการทำงาน เช่น % ของงานโครงสร้าง งานสถาปัตยกรรม ฯลฯ
- ช่วยแก้ปัญหาในการก่อสร้างเท่าที่อยู่ในขอบเขต
- ทำแบบใช้งานก่อสร้าง (Shop Drawing) เสนอผู้ออกแบบเพื่อพิจารณา
- รวบรวมปัญหาต่างๆ เสนอต่อที่ประชุม หรือคณะกรรมการตรวจการจ้าง หรือผู้ออกแบบแล้วแต่กรณี
- ตรวจผู้รับจ้างก่อสร้างให้ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น ความปลอดภัยของคนงาน และทรัพย์สินบุคคลอื่น
- ตรวจแบบแปลนก่อสร้างจริง (As-built Drawing)
- ตรวจ และรับรองปริมาณงานที่ผู้รับเหมาก่อสร้างทำเสร็จเป็นรายเดือน เป็นงวดเพื่อประกอบการจ่ายเงินของผู้ว่าจ้าง

²⁴ อรุณ ชัยเสรี, “หน้าที่รับผิดชอบของฝ่ายต่างๆ ในงานก่อสร้าง,” ใน การจัดปัญหาได้แก่ระหว่างผู้ควบคุมงานกับผู้รับเหมาก่อสร้าง (ม.ป.ท., ม.ป.ป.), หน้า 15-3 ถึง 15-4.

อำนาจหน้าที่ของผู้ควบคุมงาน²⁵

ผู้ควบคุมงานมีหน้าที่เป็นตัวแทนในการควบคุมงานก่อสร้าง และเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับงาน ซึ่งกระทำโดยผู้รับจ้างมากที่สุด ดังนั้นผู้ควบคุมงานจะเป็นผู้รู้เห็นปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในงาน และจะต้องแก้ไขตามขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้ คือ

- ตรวจสอบและดูแลการทำงานของผู้รับจ้างให้เป็นไปตามรูปแบบรายการก่อสร้าง และข้อกำหนดอย่างถูกต้อง
- เป็นผู้ประสานงานระหว่างเจ้าของงาน และผู้รับจ้าง
- รายงานความก้าวหน้าของงานเป็นระยะๆ หากมีการเปลี่ยนแปลงการก่อสร้างใดซึ่งผิดไปจากแบบ และข้อกำหนด ต้องรายงานให้วิศวกรทราบทันที
- เสนอแนะในการทำงาน และช่วยแก้ปัญหาภาคสนาม เพื่อให้งานก่อสร้างดำเนินไปได้ตามวิธีการที่ถูกต้อง
- ดูแลความปลอดภัยในการทำงาน หากพบจุดบกพร่องอันจะนำความเสียหายแก่งาน ต้องแนะนำให้ผู้รับจ้างแก้ไข
- ตรวจสอบผลงาน การขอเบิกงวดการชำระเงิน เพื่อเสนอข้อคิดเห็นในการอนุมัติจ่ายเงิน
- ประสานงานการก่อสร้างเตรียมการติดตั้งอุปกรณ์ฝังในคอนกรีตสำหรับงานระบบอื่นๆ เช่น ระบบเครื่องกล และไฟฟ้าให้เป็นไปตามความเหมาะสมกับลำดับ และขั้นตอนการก่อสร้าง

เอกสารกำหนดขอบเขตหน้าที่ และความรับผิดชอบของสถาปนิกในบริษัทผู้บริหารงานก่อสร้าง

บริษัทผู้บริหารงานก่อสร้างส่วนใหญ่จะมีเอกสาร กำหนดขอบเขตหน้าที่ และความรับผิดชอบของสถาปนิกชัดเจน แต่โดยมากหน้าที่ และความรับผิดชอบของสถาปนิก และวิศวกรโครงการ จะไม่แตกต่างกันมากนัก เอกสารกำหนดขอบเขตหน้าที่ และความรับผิดชอบของสถาปนิกในบริษัทผู้บริหารงานก่อสร้างที่ทำการศึกษาทั้งหมด 4 บริษัท ได้แก่

1. บริษัทที่ 1
2. บริษัทที่ 2
3. บริษัทที่ 3
4. บริษัทที่ 4

²⁵ ประณัย สัตยวณิช, “คุณสมบัติอันพึงประสงค์ของช่างคุมงานก่อสร้าง,” ใน การขจัดปัญหาโต้แย้งระหว่างผู้ควบคุมงานกับผู้รับเหมาก่อสร้าง (ม.ป.ท., ม.ป.ป.), หน้า 9-3.

▪ บริษัทที่ 1

ขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้จัดการงานสนาม, วิศวกรโครงสร้าง, วิศวกรระบบ, สถาปนิก และมัณฑนากร ได้แก่

1. มีตำแหน่ง และหน้าที่แทนผู้จัดการโครงการ ในกรณีที่ผู้จัดการโครงการไม่อยู่ โดยถือว่าผู้จัดการงานสนาม คือ ตำแหน่งที่ 1 และวิศวกรโครงสร้าง, วิศวกรระบบ, สถาปนิก และมัณฑนากร คือ ตำแหน่งที่ 2
2. มีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมงานก่อสร้างทางด้านวิศวกรรม / สถาปัตยกรรม ให้มีประสิทธิภาพ และติดตามประสานงานด้านการดำเนินงานของผู้รับเหมาให้เป็นไปตามตารางการทำงาน (Schedule) ที่ผู้รับเหมาจัดทำให้เป็นไปตามข้อกำหนด เวลา สัญญา และมาตรฐานที่ดี
3. ศึกษาแบบ และข้อกำหนดของผู้ออกแบบโดยละเอียด เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาอันเกิดจากแบบ และประสานงานร่วมกับผู้ออกแบบในเรื่องของการอนุมัติต่างๆ
4. พิจารณา และอนุมัติขั้นตอนการทำงานของผู้รับเหมา แนะนำการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการควบคุมงานอย่างใกล้ชิดต่อบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน
5. ตรวจสอบคุณภาพของวัสดุ และอุปกรณ์ที่ผู้รับเหมาเสนอเพื่อใช้ในการก่อสร้าง เพื่อเสนอขออนุมัติ
6. เป็นผู้วางหลักการในการทดสอบคุณภาพ และเก็บตัวอย่างวัสดุทุกชนิด ทั้งที่นำมาจากต้นแหล่งวัสดุ (Source) และที่นำไปใช้ในสถานที่ก่อสร้าง และมีหน้าที่รับผิดชอบต่อการติดตาม และตรวจสอบผลการทดสอบคุณภาพวัสดุที่นำมาใช้ในการก่อสร้างจากสถาบันต่างๆ ให้เป็นไปตามแบบแปลน ข้อกำหนด และมาตรฐาน รวมทั้งตรวจสอบ และอนุมัติเครื่องมือที่ใช้ในการทดสอบทุกชนิด
7. ตรวจสอบ และพิจารณาแบบใช้งานก่อสร้าง (Shop Drawing) และแบบแปลนก่อสร้างจริง (As-built Drawing) รวมทั้งขั้นตอนการทำงานจากผู้รับเหมา เพื่อขอเสนออนุมัติ
8. ตรวจสอบผลงานการก่อสร้าง เพื่อขอเบิกจ่ายเงินของผู้รับเหมา และจัดเตรียมเอกสาร Certificate of Payment และร่วมในการรับมอบงาน
9. รายงานความก้าวหน้าของงานเป็นรายวัน สัปดาห์ และเดือนต่อผู้บังคับบัญชา
10. ตรวจสอบ และร่วมงานในส่วนการจัดทำรายงานแสดงความก้าวหน้าของงานประจำเดือน (Monthly Report)
11. เข้าร่วมประชุมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องประจำเดือน (Monthly Meeting) หรือรายสัปดาห์ (Weekly Meeting) เพื่อร่วมพิจารณาความก้าวหน้าของงาน และการป้องกันแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการก่อสร้าง
12. ตรวจสอบ และดูแลความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน และควบคุมงานก่อสร้าง

■ บริษัทที่ 2

หน้าที่หลักของสถาปนิกโครงการ ได้แก่

2. รับผิดชอบในคุณภาพของงานสถาปัตยกรรมของหน่วยงานต่างๆ ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นไปตามแบบแปลน, รายละเอียดประกอบแบบ และหลักวิชาการ
3. รับผิดชอบงานในขอบเขตของผู้จัดการสนาม หรือในขอบเขตของผู้จัดการโครงการตามที่ได้รับมอบหมาย

หน้าที่ความรับผิดชอบของสถาปนิกโครงการ ได้แก่

1. เป็นผู้ช่วยผู้จัดการโครงการในการประสานงานกับผู้ว่าจ้าง และผู้เกี่ยวข้องจากภายนอกโครงการ
2. ประสานงาน พร้อมผลักดันงานที่เกี่ยวข้องภายในโครงการ และเป็นศูนย์กลางในเรื่องงานแบบทุกระบบ
3. ศึกษาแบบ และรายการประกอบแบบสถาปัตยกรรม และดำเนินการให้แบบ หรือข้อมูลในแบบสมบูรณ์ขึ้น จนเหมาะแก่การทำงานแต่ละช่วงงาน
4. ศึกษางานสถาปัตยกรรม และมองปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในภายหลัง แล้วดำเนินการเพื่อเตรียมแก้ไขปัญหานั้น
5. ตรวจสอบแผนการจัดส่ง เพื่อขออนุมัติวัสดุอุปกรณ์ และแบบใช้งานก่อสร้าง (Shop Drawing)
6. ตรวจสอบแบบใช้งานก่อสร้าง (Shop Drawing), แบบแปลนก่อสร้างจริง (As-built Drawing)
7. ตรวจสอบวัสดุอุปกรณ์
8. กำหนดการทดสอบวัสดุอุปกรณ์ และตรวจสอบผล
9. ตรวจสอบงานในสนาม และผลักดันให้มีการแก้ไขปรับปรุงให้ได้คุณภาพ หรือข้อตกลงอื่นที่กำหนดไว้
10. แก้ไขปัญหาทางเทคนิคของงานสถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้น
11. ตรวจสอบปริมาณงาน และระยะเวลาการทำงานของงานสถาปัตยกรรมที่เปลี่ยนแปลง
12. ตรวจสอบปริมาณงานที่ผู้รับเหมาทำได้ และอัตราเปอร์เซ็นต์ความก้าวหน้าของงานสถาปัตยกรรมแต่ละงวดงาน
13. ตรวจสอบการเบิกเงินงวดงานของโครงการ
14. จัดให้มีการประชุมประจำสัปดาห์ และการประชุมวาระพิเศษ
15. สรุปงานในภาพรวมทั้งโครงการในแต่ละสัปดาห์ / แต่ละเดือน และให้ข้อมูลโครงการแก่ผู้จัดการโครงการ
16. สอนงาน, ให้ความรู้ในสาขาสถาปัตยกรรมแก่ผู้ร่วมงานที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบ
17. เป็นพี่เลี้ยงสอนงานสถาปนิกที่เพิ่งเริ่มงานในภาระหน้าที่สถาปนิก
18. บันทึกรายงานประจำวันของตนเอง

19. จัดทำรายงานผลการทำงานประจำเดือนในส่วนงานสถาปัตยกรรม และรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อทำรายงานประจำเดือน
20. ประเมินผลความรู้ และความสามารถในการควบคุมคุณภาพงานของช่างเทคนิคงานสถาปัตยกรรม ผู้ช่วยงานช่างเทคนิคงานสถาปัตยกรรม และนักศึกษาฝึกงานสถาปัตยกรรม
21. ดำเนินการงานในขอบเขตของผู้จัดการโครงการที่ผู้จัดการโครงการมอบหมาย

■ บริษัทที่ 3

วิศวกร / สถาปนิกโครงการ เป็นตำแหน่งหัวหน้าส่วนงานต่างๆ ในโครงการที่ทางบริษัท มอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบงานด้านเทคนิคในส่วนงานนั้นๆ ทั้งหมด ดังมีรายละเอียด คือ

1. รับผิดชอบงานด้านเทคนิคในส่วนที่ได้รับมอบหมาย
2. พิจารณาร่วมกับ Project Manager / Superintendent ในกรณีทำงานเทคนิคเกี่ยวข้องกับงานหลายๆ ฝ่าย
3. ควบคุมการดูแลปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท และผู้รับเหมาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่รับผิดชอบ
4. แจ้งเรื่องทั้งหมดที่ได้ดำเนินการ หรือสั่งการให้ Project Superintendent ได้รับทราบเป็นลายลักษณ์อักษร
5. พิจารณานุมัติงานที่ผู้รับเหมาเสนอ หรือติดต่อฝ่ายที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อแก้ไขในส่วนงานที่รับผิดชอบ
6. พิจารณานุมัติการทำงานล่วงเวลาสำหรับพนักงานในส่วนงานที่รับผิดชอบ และแจ้งให้ Project Manager / Superintendent ทราบ เพื่อดำเนินงานด้านเอกสารต่อไป
7. รายงานผลการปฏิบัติงาน และเรื่องราวอื่นโดยตรงต่อ Project Manager ในกรณีที่โครงการไม่มี Project Manager ให้รายงานต่อ Project Director

■ บริษัทที่ 4

หน้าที่ และความรับผิดชอบของสถาปนิกโครงการ ได้แก่

1. งานที่ได้รับมอบหมายจากผู้จัดการโครงการ
2. ตรวจสอบแบบใช้งานก่อสร้าง (Shop Drawing) ของงานสถาปัตยกรรม, งานตกแต่งภายใน, งานภูมิสถาปัตย์ที่เสนอโดยผู้รับจ้าง ก่อนเริ่มดำเนินงาน
3. ควบคุมดูแลการก่อสร้างให้ถูกต้องตามรูปแบบสถาปัตยกรรมของแบบก่อสร้าง
4. พิจารณา และตรวจสอบการขออนุมัติวัสดุของผู้รับจ้างให้ตรงตามข้อกำหนดก่อสร้างเพื่อเสนอต่อผู้จัดการโครงการ
5. ตรวจสอบปริมาณงานเพิ่ม - ลด ของผู้รับจ้าง
6. ตรวจสอบปริมาณ เพื่อการเบิกเงินงวดของผู้รับจ้าง

3.3.3 หน้าที่ของสถาปนิกผู้ดำเนินการ

จากการค้นคว้าเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับการก่อสร้างในเบื้องต้น ยังไม่พบหน้าที่ของสถาปนิกของผู้รับเหมาก่อสร้างโดยเฉพาะ (เช่นเดียวกับสถาปนิกของผู้บริหารงานก่อสร้าง) จึงได้ศึกษาจากเอกสารเกี่ยวกับผู้รับเหมาก่อสร้าง

เอกสารวิชาชีพ

จากการค้นคว้าเอกสารทางวิชาชีพเกี่ยวกับผู้รับเหมาก่อสร้าง พบแต่เพียงพระราชบัญญัติการประกอบอาชีพงานก่อสร้าง พ.ศ. 2522 ซึ่งก็ได้กำหนดรายละเอียดหน้าที่ของสถาปนิกผู้ดำเนินการ นอกจากนี้ยังไม่ได้มีการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้ในทางปฏิบัติ จึงไม่มีเอกสารวิชาชีพของสถาปนิกผู้ดำเนินการในการศึกษา

เอกสารวิชาการ

สำหรับเอกสารทางวิชาการ มีเพียงหน้าที่ของผู้รับเหมาก่อสร้างในเอกสารเกี่ยวกับการขจัดปัญหาข้อโต้แย้งระหว่างผู้ควบคุมงาน กับผู้รับเหมาก่อสร้าง จึงได้นำมาอ้างอิง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ฝ่ายบริษัทรับเหมาก่อสร้างมีหน้าที่ และความรับผิดชอบ²⁶ ดังนี้

- ทำแผนดำเนินงานก่อสร้าง ก่อนลงมือก่อสร้าง หรือในระยะเริ่มทำการก่อสร้าง เสนอให้บริษัทฝ่ายออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างพิจารณาให้ความเห็นชอบ
- เสนอวัสดุก่อสร้าง เพื่อขออนุมัติใช้ในการก่อสร้าง โดยมีแบบฟอร์มขอเสนอใช้วัสดุก่อสร้าง โดยระบุชนิด ขนาดของวัสดุ ยี่ห้อ ชื่อบริษัทผู้ผลิต ประเทศ ตัวแทนจำหน่าย รายละเอียดคุณภาพของวัสดุ พร้อมทั้งแคตตาล็อก หรือตัวอย่างวัสดุก่อสร้าง โดยจัดทำเอกสารดังกล่าวจำนวน 5 ชุด เสนอให้บริษัทฝ่ายออกแบบพิจารณาให้ความเห็นชอบ
- ควบคุมประสานผู้รับเหมาย่อยให้ดำเนินการก่อสร้างให้เป็นไปตามแผนการดำเนินการก่อสร้างของบริษัท และดำเนินการก่อสร้างให้ถูกต้องตามแบบรูป และรายการก่อสร้างด้วยวิธีการให้ถูกต้องตามหลักวิธีการช่างที่ดี
- ให้ทำใบแจ้งไปยังฝ่ายวิศวกรฝ่ายควบคุมงานก่อสร้าง ในแผนการดำเนินการก่อสร้างในแต่ละสัปดาห์ล่วงหน้า เพื่อให้วิศวกรฝ่ายควบคุมงานได้ทราบ และให้ความเห็นชอบก่อนลงมือทำงานทุกครั้ง
- ในการจะส่งมอบงานก่อสร้างตามสัญญาทุกครั้ง ผู้รับจ้างเหมาก่อสร้างจะต้องทำหนังสือส่งงานผ่านไปยังสถาปนิก วิศวกรฝ่ายออกแบบ และควบคุมงาน เพื่อทำการตรวจสอบผลงาน และเมื่อได้รับความเห็นชอบถูกต้องตามสัญญา

²⁶ พระเดช จักรพันธุ์, ม.ร.ว., “การตรวจรับมอบงานครั้งสุดท้าย,” ใน การขจัดปัญหาโต้แย้งระหว่างผู้ควบคุมงานกับผู้รับเหมาก่อสร้าง (ม.ป.ท., ม.ป.ป.), หน้า 14-4 ถึง 14-5.

หน้าที่ผู้รับเหมาก่อสร้าง²⁷

- ทำการก่อสร้างให้เป็นไปตามแบบรูป และบทกำหนด
- เลือกใช้วัสดุให้ตรงตามที่ระบุในบทกำหนดและได้รับอนุมัติแล้ว
- ใช้ช่างฝีมือที่ดี และเหมาะสมกับงานแต่ละประเภท
- ทำแบบใช้งานก่อสร้าง (Shop Drawing) เสนอผู้ออกแบบ
- ทำแผนการทำงานเสนอผู้ว่าจ้าง
- จัดหาอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับงานแต่ละชนิด
- ประสานงานระหว่างผู้รับเหมาย่อย เช่น งานไฟฟ้า ปรับอากาศ และสุขาภิบาล

เอกสารกำหนดขอบเขตหน้าที่ และความรับผิดชอบของสถาปนิกในบริษัทผู้รับเหมาก่อสร้าง

แม้บริษัทผู้รับเหมาก่อสร้างจะจัดทำเอกสาร กำหนดขอบเขตหน้าที่ และความรับผิดชอบของสถาปนิกโครงการไว้ แต่บางบริษัทก็อยู่ในระหว่างการปรับปรุง และบางบริษัทก็ยากแก่การเข้าถึงข้อมูล จึงไม่มีเอกสาร กำหนดขอบเขตหน้าที่ และความรับผิดชอบของสถาปนิกของผู้รับเหมาก่อสร้าง

จากการศึกษาหัวข้อ 2.5 ในบทที่ 2 และบทที่ 3 นี้ สามารถสรุปเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของสถาปนิกผู้ออกแบบ สถาปนิกผู้ควบคุมงาน และสถาปนิกผู้ดำเนินการตามปัจจัย ที่เกี่ยวข้องในงานก่อสร้างในขั้นตอนเวลาของโครงการได้ดังแสดงในตาราง 3.1, 3.2 และ 3.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 3.1 หน้าที่และความรับผิดชอบของสถาปนิกผู้ออกแบบในงานก่อสร้าง

ปัจจัย	หลักกฎหมาย	หลักปฏิบัติทางวิชาชีพ
ระหว่างการออกแบบ		
	ลงนามในใบอนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง รั้วถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคาร	
	ลงลายมือชื่อในแผนผังบริเวณ แบบแปลน และรายการประกอบแบบแปลนทุกแผ่น	

- หน้าที่และความรับผิดชอบที่กำหนดชัดเจน
 หน้าที่และความรับผิดชอบที่กำหนด แต่ไม่ชัดเจน
 หน้าที่และความรับผิดชอบที่ไม่ได้กำหนด

²⁷ อรุณ ชัยเสรี, “หน้าที่รับผิดชอบของฝ่ายต่างๆ ในงานก่อสร้าง,” ใน การบริหารจัดการได้แก่ระหว่างผู้ควบคุมงานกับผู้รับเหมาก่อสร้าง (ม.ป.ท., ม.ป.ป.), หน้า 15-4.

ปัจจัย	หลักกฎหมาย	หลักปฏิบัติทางวิชาชีพ
ระหว่างการออกแบบ (ต่อ)		
วัสดุและอุปกรณ์	ออกแบบอาคาร โดยให้การก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารเป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมายควบคุมอาคาร	กำหนดรูปแบบ ลักษณะ ขนาดวัสดุ เพื่อให้เกิดความสวยงาม และถูกต้องตามกฎหมายควบคุมอาคาร
งานถาวร	กำหนดรูปแบบสถาปัตยกรรมที่ใช้ในการก่อสร้าง หรือที่เกี่ยวกับการก่อสร้าง รวมทั้งการศึกษา การวางแผน การกำหนดขอบเขต และการพิจารณารูปแบบสถาปัตยกรรม เพื่อการก่อสร้าง หรือที่เกี่ยวกับการก่อสร้าง	กำหนดรูปแบบ ระยะเวลา หรือแนวของอาคาร เพื่อให้เกิดความสวยงาม และถูกต้องตามกฎหมายควบคุมอาคาร
วิธีการทำงาน		ตรวจสอบระยะเวลาในแบบก่อสร้างทั้งหมดว่าสามารถทำงานได้จริง
วัสดุและอุปกรณ์		กำหนดวิธีการทดสอบคุณภาพวัสดุสถาปัตยกรรม / งาน และบันทึกการทดสอบ โดยระบุไว้ในรายละเอียดประกอบแบบ
วัสดุและอุปกรณ์ วิธีการทำงาน		กำหนดมาตรฐานคุณภาพของการทำงาน และการติดตั้งวัสดุให้เกิดความปลอดภัย
		ตรวจสอบรายละเอียดประกอบแบบ เพื่อลดความขัดแย้งกับรูปแบบ
วัสดุและอุปกรณ์		จัดทำบัญชีรายการปริมาณงานและวัสดุ(B.O.Q.) ทางสถาปัตยกรรม
ระหว่างการก่อสร้าง		
		ตรวจรายละเอียดรูปแบบของงานทุกระบบ และความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันก่อนการก่อสร้างจริง อย่างละเอียด เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งในภายหลัง
งานถาวร	ออกแบบอาคาร โดยให้การก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารเป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมายควบคุมอาคาร	ตรวจสอบระยะของผังบริเวณ และให้ความเห็นชอบผังบริเวณ
งานถาวร	กำหนดรูปแบบสถาปัตยกรรมที่ใช้ในการก่อสร้าง หรือที่เกี่ยวกับการก่อสร้าง รวมทั้งการศึกษา การวางแผน การกำหนดขอบเขต และการพิจารณารูปแบบสถาปัตยกรรม เพื่อการก่อสร้าง หรือที่เกี่ยวกับการก่อสร้าง	ตรวจสอบการปักผังก่อสร้างกับระยะข้างเคียงให้ถูกต้องตามแบบก่อสร้าง
วัสดุและอุปกรณ์ วิธีการทำงาน		อนุมัติวัสดุสถาปัตยกรรม รายการก่อสร้าง และวิธีการทำงานที่จำเป็นซึ่งอาจมีผลต่องานออกแบบ หรือที่เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดในการก่อสร้าง
งานถาวร		ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้รับเหมาก่อสร้าง ณ สถานที่ก่อสร้างเป็นครั้งคราว และรายงานให้เจ้าของงานทราบในกรณีที่เป็น

- หน้าที่และความรับผิดชอบที่กำหนดชัดเจน
- หน้าที่และความรับผิดชอบที่กำหนด แต่ไม่ชัดเจน
- หน้าที่และความรับผิดชอบที่ไม่ได้กำหนด

ปัจจัย	หลักกฎหมาย	หลักปฏิบัติทางวิชาชีพ
ระหว่างการก่อสร้าง(ต่อ)		
งานถาวร		ให้คำแนะนำในกรณีที่ถูกคำขอโครงการต้องการเปลี่ยนแปลงงานก่อสร้างว่างานใดเปลี่ยนแปลงได้หรือไม่
วิธีการทำงาน งานถาวร		ให้คำแนะนำด้านเทคนิคและวิธีการทำงานแก่ผู้รับเหมาก่อสร้าง เพื่อให้งานก่อสร้างดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
งานถาวร		ให้คำปรึกษา และแนะนำแก่ผู้ควบคุมงาน หรือสถาปนิกผู้ควบคุมงาน (ถ้ามี) ของเจ้าของงาน เพื่อให้งานก่อสร้างดำเนินไปตามความประสงค์ในการออกแบบ และเอกสารสัญญา
งานถาวร		ให้รายละเอียดเพิ่มเติมที่จำเป็น ซึ่งสืบเนื่องจากข้อมูลในแบบ และรายการประกอบแบบก่อสร้าง หรือที่สืบเนื่องจากปัญหาระหว่างการก่อสร้าง

ตารางที่ 3.2 หน้าที่และความรับผิดชอบของสถาปนิกผู้ควบคุมงานในงานก่อสร้าง

ปัจจัย	หลักกฎหมาย	หลักปฏิบัติทางวิชาชีพ
ระหว่างการออกแบบ		
	ลงนามในใบอนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคาร	
ระหว่างการประกวดราคา		
		ตรวจรายละเอียดรูปแบบของงานทุกระบบ และความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันก่อนการก่อสร้างจริง อย่างละเอียด เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งในภายหลัง
วิธีการทำงาน		กำหนดขั้นตอน และระยะเวลาในการทำงานอย่างละเอียดของแต่ละฝ่าย เพื่อให้สอดคล้องกับแผนแม่บท หรือแผนงานที่ปรับปรุงใหม่ครั้งสุดท้าย
วัสดุ และอุปกรณ์		ตรวจสอบบัญชีรายการปริมาณงาน และวัสดุ (B.O.Q.) ทางสถาปัตยกรรม
ระหว่างการก่อสร้าง		
	อยู่ประจำ ณ ที่ที่ทำการก่อสร้าง หรือตั้งตัวแทนไว้ กรณีที่ไม่อยู่	
วิธีการทำงาน		ตรวจสอบและอนุมัติแผนงานก่อสร้าง ขั้นตอน และวิธีการทำงานของผู้รับเหมาก่อสร้าง ทั้งงานถาวร และงานชั่วคราว เพื่อให้ถูกต้องและปลอดภัย
กำลังคน วิธีการทำงาน		กำกับดูแลให้การทำงานของผู้รับเหมาก่อสร้างเป็นไปตามแผนงานก่อสร้าง ขั้นตอน และวิธีการทำงาน

- หน้าที่และความรับผิดชอบที่กำหนดชัดเจน
 หน้าที่และความรับผิดชอบที่กำหนด แต่ไม่ชัดเจน
 หน้าที่และความรับผิดชอบที่ไม่ได้กำหนด

ปัจจัย	หลักกฎหมาย	หลักปฏิบัติทางวิชาชีพ
ระหว่างการก่อสร้าง (ต่อ)		
กำลังคน วิธีการทำงาน	ควบคุมให้การดำเนินการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารเป็นไปตามวิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต ควบคุมให้การดำเนินการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารเป็นไปตามแผนผังบริเวณ แบบแปลน และรายการประกอบแบบแปลนที่ได้รับอนุญาต	กำกับดูแลให้ผู้รับเหมาก่อสร้างทำงานถูกต้องตามแบบก่อสร้าง
งานถาวร		วัดความก้าวหน้าของงานเทียบกับแผนงานก่อสร้าง
กำลังคน เครื่องทุ่นแรง วัสดุ และอุปกรณ์ วิธีกรทำงาน	แจ้งให้ผู้ดำเนินการแก้ไข หรือเปลี่ยนแปลงเครื่องมือเครื่องใช้ หรือวิธีการก่อสร้างให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม และปลอดภัย	ตรวจสอบความพร้อมของแรงงาน/เครื่องจักร วัสดุ และรายงานทันทีที่พบว่าไม่เพียงพอ พร้อมเสนอวิธีแก้ไข
วัสดุ และอุปกรณ์ วิธีกรทำงาน		อนุมัติวิธีการติดตั้ง และการใช้วัสดุสถาปัตยกรรมจากผู้รับเหมาก่อสร้าง และให้ความคิดเห็น
วัสดุ และอุปกรณ์		ตรวจสอบการทดสอบคุณภาพวัสดุ และงานทางสถาปัตยกรรมของผู้รับเหมาก่อสร้างให้ถูกต้องตามรายการประกอบแบบ
วัสดุ และอุปกรณ์	ตรวจสอบกรณีที่ยังสงสัยว่าจะมีการใช้วัสดุที่ไม่ถูกต้อง หรือมีลักษณะ และคุณสมบัติต่ำกว่าที่กำหนดไว้ในแบบแปลน รายการประกอบแบบแปลน และรายการคำนวณที่ได้รับอนุญาต	ตรวจสอบวัสดุสถาปัตยกรรม และอุปกรณ์ก่อสร้าง ทั้งคุณภาพและความถูกต้อง
		ตรวจสอบ และอนุมัติแบบใช้งานก่อสร้าง (Shop Drawing) ทาง สถาปัตยกรรม
การคมนาคมขนส่ง		ตรวจสอบแผนการจัดส่ง เพื่อขออนุมัติวัสดุอุปกรณ์ทางสถาปัตยกรรม
		ศึกษาแบบก่อสร้าง และรายการประกอบแบบสถาปัตยกรรม และดำเนินการให้แบบ หรือข้อมูลในแบบสมบูรณ์ขึ้น จนเหมาะแก่การทำงานแต่ละช่วงงาน
วิธีการทำงาน		แก้ไขปัญหาทางเทคนิคของงานสถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้น
เวลารับมอบงาน		
		กำกับดูแลให้ผู้รับเหมาก่อสร้างจัดทำแผนผังบริเวณ แบบแปลนก่อสร้างจริง (As-built Drawing) และรายการประกอบแบบแปลนจริง และตรวจสอบความถูกต้องก่อนส่งมอบให้เจ้าของอาคาร

- หน้าที่และความรับผิดชอบที่กำหนดชัดเจน
 หน้าที่และความรับผิดชอบที่กำหนด แต่ไม่ชัดเจน
 หน้าที่และความรับผิดชอบที่ไม่ได้กำหนด

ตารางที่ 3.3 หน้าที่และความรับผิดชอบของสถาปนิกผู้ดำเนินการในงานก่อสร้าง

ปัจจัย	หลักกฎหมาย	หลักปฏิบัติทางวิชาชีพ
ระหว่างการก่อสร้าง		
วิธีการทำงาน		จัดทำแผนงานก่อสร้าง ขั้นตอน และวิธีการทำงาน ทั้งงานถาวรและงานชั่วคราวเสนอต่อผู้ควบคุมงาน เพื่อขออนุมัติ
กำลังคน เครื่องทุ่นแรง วัสดุ และอุปกรณ์	ตรวจสอบและบำรุงรักษาเครื่องมือเครื่องใช้ในการก่อสร้างให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมและปลอดภัยกับการใช้งานอยู่เสมอ	วางแผน และจัดเตรียมความพร้อมของแรงงาน/ เครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์ทางสถาปัตยกรรม ให้เพียงพอกับการทำงาน
กำลังคน วิธีการทำงาน		กำกับดูแลการทำงานก่อสร้างให้เป็นไปตามแผนงานก่อสร้าง ขั้นตอน และวิธีการที่ได้รับการอนุมัติแล้ว
กำลังคน วิธีการทำงาน		กำกับดูแลการทำงานก่อสร้างให้ถูกต้องตามแบบก่อสร้าง
งานชั่วคราว	ตรวจสอบความแข็งแรง และความปลอดภัยของนั่งร้านที่สร้างขึ้นเป็นประจำ	กำกับดูแลการทำงานชั่วคราว เพื่อให้สามารถทำงานถาวรได้
กำลังคน		กำกับดูแลการทำงานของแรงงาน เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการทำงาน
วัสดุ และอุปกรณ์ วิธีการทำงาน		จัดทำวิธีการติดตั้ง และการใช้วัสดุสถาปัตยกรรม เสนอแก่ผู้ควบคุมงาน เพื่อขออนุมัติ
วัสดุ และอุปกรณ์		ทดสอบคุณภาพวัสดุ และงานทางสถาปัตยกรรม และบันทึกการทดสอบ
		จัดทำแบบใช้งานก่อสร้าง (Shop Drawing) ทางสถาปัตยกรรม เพื่อขออนุมัติผู้ควบคุมงาน หรือผู้ออกแบบ ก่อนการทำงานก่อสร้าง
การคมนาคมขนส่ง		จัดทำแผนการจัดส่ง เพื่อขออนุมัติวัสดุอุปกรณ์ทางสถาปัตยกรรม
เวลารับมอบงาน		
		จัดทำแผนผังบริเวณ แบบแปลนก่อสร้างจริง (As-built Drawing) ทางสถาปัตยกรรม และรายการประกอบแบบแปลนจริง เพื่อส่งมอบให้แก่เจ้าของอาคาร

- หน้าที่และความรับผิดชอบที่กำหนดชัดเจน
 หน้าที่และความรับผิดชอบที่กำหนด แต่ไม่ชัดเจน
 หน้าที่และความรับผิดชอบที่ไม่ได้กำหนด

จากตารางดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกหน้าที่และความรับผิดชอบของสถาปนิกในงานก่อสร้างทั้ง 3 บทบาทที่มีการกำหนดไว้ แต่ยังไม่ชัดเจน และหน้าที่และความรับผิดชอบที่ไม่ได้มีการกำหนดไว้มาใช้ในการสัมภาษณ์ ดังนี้

หน้าที่ และความรับผิดชอบของสถาปนิกผู้ออกแบบในงานก่อสร้าง

- ระหว่างการออกแบบ
  - กำหนดรูปแบบ ลักษณะ ขนาดวัสดุ เพื่อให้เกิดความสวยงาม และถูกต้องตามกฎหมายควบคุมอาคาร
  - กำหนดรูปแบบ ระยะ หรือแนวของอาคาร เพื่อให้เกิดความสวยงาม และถูกต้องตามกฎหมายควบคุมอาคาร
  - ตรวจสอบระยะในแบบก่อสร้างทั้งหมดว่าสามารถทำงานได้จริง
  - กำหนดวิธีการทดสอบคุณภาพวัสดุ และงานทางสถาปัตยกรรม และบันทึกการทดสอบ โดยระบุไว้ในรายการละเอียดประกอบแบบ
  - กำหนดมาตรฐานคุณภาพของการทำงาน และการติดตั้งวัสดุให้เกิดความปลอดภัย
  - ตรวจสอบรายละเอียดประกอบแบบ เพื่อลดความขัดแย้งกับรูปแบบ
  - จัดทำบัญชีรายการปริมาณงาน และวัสดุ (B.O.Q.) ทางสถาปัตยกรรม
- ระหว่างการก่อสร้าง
  - ตรวจสอบรายละเอียดรูปแบบของงานทุกระบบ และความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันก่อนการก่อสร้างจริงอย่างละเอียด เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งในภายหลัง
  - ตรวจสอบระยะของผังบริเวณ และให้ความเห็นชอบผังบริเวณ
  - ตรวจสอบการปักผังก่อสร้างกับระยะข้างเคียงให้ถูกต้องตามแบบก่อสร้าง
  - อนุมัติวัสดุสถาปัตยกรรม รายการก่อสร้าง และวิธีการทำงานที่จำเป็นซึ่งอาจมีผลต่องานออกแบบ หรือที่เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดในการก่อสร้าง
  - ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้รับเหมาก่อสร้าง ณ สถานที่ก่อสร้างเป็นครั้งคราว และรายงานให้เจ้าของงานทราบในกรณีที่เป็น
  - ให้คำแนะนำในกรณีที่ลูกค้าของโครงการต้องการเปลี่ยนแปลงผลงานก่อสร้างว่างานใดเปลี่ยนแปลงได้หรือไม่
  - ให้คำแนะนำด้านเทคนิคและวิธีการทำงานแก่ผู้รับเหมาก่อสร้าง เพื่อให้งานก่อสร้างดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
  - ให้คำปรึกษา และแนะนำแก่ผู้ควบคุมงาน หรือสถาปนิกผู้ควบคุมงาน (ถ้ามี) ของเจ้าของงาน เพื่อให้งาน ก่อสร้างดำเนินไปตามความประสงค์ในการออกแบบ และเอกสารสัญญา
  - ให้อะเอียดเพิ่มเติมที่จำเป็น ซึ่งสืบเนื่องจากข้อมูลในแบบ และรายการประกอบแบบก่อสร้าง หรือที่สืบเนื่องจากปัญหาระหว่างการก่อสร้าง

หน้าที่ และความรับผิดชอบของสถาปนิกผู้ควบคุมงานในงานก่อสร้าง

- ระหว่างการประกวดราคา
  - กำหนดขั้นตอน และระยะเวลาในการทำงานอย่างละเอียดของแต่ละฝ่าย เพื่อให้สอดคล้องกับแผนแม่บท หรือแผนงานที่ปรับปรุงใหม่ครั้งสุดท้าย
  - ตรวจสอบบัญชีรายการปริมาณงาน และวัสดุ (B.O.Q.) ทางสถาปัตยกรรม
- ระหว่างการก่อสร้าง
  - ตรวจสอบและอนุมัติแผนงานก่อสร้าง ขั้นตอน และวิธีการทำงานของผู้รับเหมาก่อสร้าง ทั้งงานถาวร และงานชั่วคราว เพื่อให้ถูกต้องและปลอดภัย
  - ตรวจสอบความพร้อมของคนงาน/เครื่องจักร วัสดุทางสถาปัตยกรรมและรายงานทันทีที่พบว่าไม่เพียงพอ พร้อมเสนอวิธีแก้ไข
  - กำกับดูแลให้การทำงานของผู้รับเหมาก่อสร้างเป็นไปตามแผนงานก่อสร้าง ขั้นตอน และวิธีการทำงาน
  - กำกับดูแลให้ผู้รับเหมาก่อสร้างทำงานถูกต้องตามแบบก่อสร้าง
  - วัดความก้าวหน้าของงานเทียบกับแผนงานก่อสร้าง
  - อนุมัติวิธีการติดตั้ง และการใช้วัสดุสถาปัตยกรรมจากผู้รับเหมาก่อสร้าง และให้ความคิดเห็น
  - ตรวจสอบการทดสอบคุณภาพวัสดุ และงานทางสถาปัตยกรรมของผู้รับเหมาก่อสร้างให้ถูกต้องตามรายการประกอบแบบ
  - ตรวจสอบวัสดุสถาปัตยกรรม และอุปกรณ์ก่อสร้าง ทั้งคุณภาพและความถูกต้อง
  - ตรวจสอบ และอนุมัติแบบใช้งานก่อสร้าง (Shop Drawing) ทางสถาปัตยกรรม
  - ตรวจสอบแผนการจัดส่ง เพื่อขออนุมัติวัสดุอุปกรณ์ทางสถาปัตยกรรม
  - ศึกษาแบบก่อสร้าง และรายการประกอบแบบสถาปัตยกรรม และดำเนินการให้แบบ หรือข้อมูลในแบบสมบูรณ์ขึ้น จนเหมาะแก่การทำงานแต่ละช่วงงาน
  - แก้ไขปัญหาทางเทคนิคของงานสถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้น
- เวลารับมอบงาน
  - กำกับดูแลให้ผู้รับเหมาก่อสร้างจัดทำแผนผังบริเวณ แบบแปลนก่อสร้างจริง (As-built Drawing) ทางสถาปัตยกรรม และรายการประกอบแบบแปลนจริง และตรวจสอบความถูกต้องก่อนส่งมอบให้เจ้าของอาคาร

หน้าที่ และความรับผิดชอบของสถาปนิกผู้ดำเนินการในงานก่อสร้าง

- ระหว่างการก่อสร้าง
  - จัดทำแผนงานก่อสร้าง ขั้นตอน และวิธีการทำงาน ทั้งงานถาวรและงานชั่วคราวเสนอต่อผู้ควบคุมงานเพื่อขออนุมัติ
  - วางแผน และจัดเตรียมความพร้อมของคนงาน/เครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์ทางสถาปัตยกรรมให้เพียงพอกับการทำงาน
  - กำกับดูแลการทำงานก่อสร้างให้เป็นไปตามแผนงานก่อสร้าง ขั้นตอน และวิธีการที่ได้รับการอนุมัติแล้ว

- กำกับดูแลการทำงานก่อสร้างให้ถูกต้องตามแบบก่อสร้าง
  - กำกับดูแลการทำงานชั่วคราว เพื่อให้สามารถทำงานถาวรได้
  - กำกับดูแลการทำงานของคนงาน เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการทำงาน
  - จัดทำวิธีการติดตั้ง และการใช้วัสดุสถาปัตยกรรมเสนอแก่ผู้ควบคุมงาน เพื่อขออนุมัติ
  - ทดสอบคุณภาพวัสดุ และงานทางสถาปัตยกรรมและบันทึกการทดสอบ
  - จัดทำแบบใช้งานก่อสร้าง (Shop Drawing) ทางสถาปัตยกรรม เพื่อขออนุมัติผู้ควบคุมงาน หรือผู้ออกแบบ ก่อนการทำงานก่อสร้าง
  - จัดทำแผนการจัดส่ง เพื่อขออนุมัติวัสดุอุปกรณ์ทางสถาปัตยกรรม
- เวลารับมืองาน
- จัดทำแผนผังบริเวณ แบบแปลนก่อสร้างจริง (As-built Drawing) ทางสถาปัตยกรรม และรายการประกอบแบบแปลนจริง เพื่อส่งมอบให้เจ้าของอาคาร

หลักเกณฑ์ (Criteria) ที่ใช้ในการกำหนดสาระของกฎหมาย

เพื่อให้ง่ายในการสัมภาษณ์ จึงได้ทำการสรุปรวมหลักเกณฑ์ (Criteria) ที่ใช้ในการกำหนดสาระของกฎหมายที่ใกล้เคียงกันไว้ด้วยกัน โดยแบ่งเป็น 5 ประการ ดังนี้

1. ความมั่นคงแข็งแรง ซึ่งเกี่ยวข้องกับความมั่นคงของโครงสร้างและวัสดุ
2. การสถาปัตยกรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความสวยงาม ระยะ / ระดับ / แนว การออกแบบ ทัศนียภาพและการบดบัง ความสะดวกสบาย และความปลอดภัยในการใช้งาน หรือประโยชน์ใช้สอย
3. การสาธารณสุขและการป้องกันอัคคีภัย ซึ่งเกี่ยวข้องกับสุขอนามัย การระบายอากาศ การบำบัดของเสีย ห้องน้ำห้องส้วม การควบคุมของแหล่งกำเนิดไฟ การแพร่กระจายไฟ ความทนไฟ การอพยพ ทางเข้า-ออกหนีไฟ และมาตรการดับไฟ
4. การผังเมืองและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเกี่ยวข้องกับ Zoning การใช้ที่ดิน น้ำ ลม พลังงาน ฝุ่น และควันทิศ
5. การจราจร ซึ่งเกี่ยวข้องกับทางเข้า-ออก การจราจรขนส่งภายในและภายนอกโครงการ

จากการศึกษาในบทที่ 3 ผู้วิจัยจึงได้จัดทำแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับกลุ่มตัวอย่าง (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในภาคผนวก จ.) เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิจัยในบทที่ 5 และบทที่ 6 ต่อไป